

LIETUVIŲ LITERATŪROS IR TAUTOSAKOS INSTITUTO SAVIANALIZĖ

Analizuojamasis laikotarpis: nuo 2009 01 01 iki 2013 12 31

1. Instituto paskirtis

Misija: įgyvendinant valstybinį lituanistikos tyrimų prioritetą, vykdyti ilgalaikius fundamentinius lietuvių literatūros, tautosakos, senosios Lietuvos literatūros paveldo tyrimus, kaupti, sisteminti, saugoti, skleisti nematerialųjį ir dokumentinį literatūros ir tautosakos paveldą, užtikrinti lituanistikos plėtrą Europos ir pasaulio mokslo erdvėje, jos žinių sklaidą Lietuvos visuomenėje, tyrimų rezultatais stiprinti Lietuvos visuomenės ir valstybės kultūrinį tapatumą.

Vizija: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas – didžiausia, dinamiškiausia, moderniai veikianti lietuvių literatūros ir folkloro tyrimų institucija, formuojanti ir vykdanči ilgalaikes literatūros, folkloro bei tarpdalykinių tyrimų programas, tarptautiniu lygiu pripažįstamas mokslo centras, teorinio ir metodologinio atsinaujinimo židinys, gebantis pritraukti ir ugdyti gambiausius jaunus mokslininkus.

LLTI turi išlikti ir stiprėti kaip nacionalinės reikšmės mokslo infrastruktūros centras, disponuojantis šiuolaikiniais lituanistikos tyrimams būtiniais ištekliais, kaupti, sisteminti, skaitmeninti ir skelbti vieną gausiausių pasaulyje lietuvių literatūros ir folkloro archyvą.

Institutas turi toliau augti kaip aukščiausios kvalifikacijos akademinės leidybos ir tekstologijos įstaiga, leidžianti svarbiausius lituanistikos šaltinius, naujus tyrimus, taikomuosius darbus, daryti juos vis labiau prieinamus visuomenei šiuolaikiškais skaitmeniniais pavidalais.

Vienas svarbiausių tikslų – būti efektyvios mokslo vadybos centru, kuris išsiskiria sklandžiu ES ir nacionalinių projektų administravimu. LLTI turi būti patraukli projektinės veiklos bazė tiek Lietuvos, tiek užsienio mokslininkams.

Institutas turi išlaikyti ir plėtoti aktyvaus bendradarbiavimo ryšius su Lietuvos universitetais, kitais humanitariniais institutais, užsienio baltistikos centrais ir įvairiais tarptautiniais partneriais, būti tarpdalykinių bei tarptautinių mokslo projektų iniciatoriumi ir koordinatoriumi.

Vienas svarbiausių instituto prioritetų – lituanistikos sklaida Lietuvos visuomenei. Privalu toliau vykdyti taikomuosius darbus socialiniams ir kultūriniais partneriams (ypač Lietuvos vidurinio švietimo sistemai), kurti šiuolaikiškas ir patrauklias edukacijos priemones, gyvinti mokslo populiarinimą, skleisti lituanistiką kultūros medijose.

Veiklos tikslai:

1. vykdyti šalies kultūros ir visuomenės tęstinumui ir plėtrai svarbius ilgalaikius fundamentinius senosios Lietuvos literatūros, moderniosios lietuvių literatūros, dabartinių lietuvių literatūros procesų, lietuvių tautosakos paveldo, mitologijos ir lietuvių šiuolaikinio folkloro procesų mokslinius tyrimus, socialinę ir kultūrinę plėtrą;

2. kaupti, sisteminti, saugoti, moksliniu lygiu rengti ir skelbti, tirti ir skleisti visuomenėje nematerialųjį ir dokumentinį Lietuvos literatūros ir tautosakos paveldą, būti tekstologijos kompetencijų centru, skaitmeninti turimus išteklius, kurti ir palaikyti jų duomenų bazes;

3. plėtoti ir kurti šiuolaikinę literatūros, tautosakos ir tarpdalykinių tyrimų teoriją ir metodologiją, vykdyti lyginamuosius literatūros, folkloro, mitologijos tyrimus, siekti integracijos į Europos humanitarinių mokslų erdvę;

4. bendradarbiauti su Lietuvos ir užsienio mokslo ir studijų institucijomis, verslo, valdžios ir visuomenės atstovais, vykdyti lituanistinių mokslinių tyrimų, socialinės ir kultūrinės plėtros užsakomuosius darbus, teikti metodologinę, metodinę ir kitą pagalbą.

2. Instituto mokslinė tiriamoji veikla

2.1. Instituto mokslinės veiklos kryptys

1. Lietuvos ir lietuvių literatūros istorijos tyrimai;
2. lietuvių tautosakos ir mitologijos paveldo tyrimai;
3. dabartinio lietuvių literatūros ir folkloro proceso tyrimai;
4. lietuvių literatūros ir folkloro teoriniai, lyginamieji ir tarpdalykiniai tyrimai.

2.2. Kiekvienos mokslinės veiklos krypties 2009-2013 m. svarbiausia mokslinė produkcija (iki 5 kiekvienos krypties pozicijų)

2009–2013 m. paskelbtos **37 monografijos, 2 studijos (20 monografijų ir 2 studijos parengtos instituto darbuotojų ne daktaro disertacijos pagrindu, 11 parengtos daktaro disertacijos pagrindu, 6 ne instituto darbuotojų)**. 2013 m. 7 monografijos (2 parengtos disertacijos pagrindu), 2012 m. 8 monografijos (1 parengta disertacijos pagrindu, 2 kolektyvinės, 3 ne instituto darbuotojų), 2011 m. – 8 monografijos (3 parengtos daktaro disertacijos pagrindu); 2010 m. – 5 monografijos (3 parengtos daktaro disertacijos pagrindu, 1 ne instituto darbuotojo); 2009 m. – 9 monografijos, 2 studijos (2 parengtos daktaro disertacijos pagrindu, 2 ne instituto darbuotojo). Ilgalaikių mokslo tyrimų programų rezultatai bus apibendrinti monografijomis, kolektyviniais sintetiniais veikalais, akademinėmis šaltinių publikacijomis, kurių daugiausia suplanuota 2016 m. (ilgalaikių programų planuose numatytas jų parengimas leidybai).

1. Lietuvos ir lietuvių literatūros istorijos tyrimai:

1.1. Kuolys, Darius. *Res Lituana: kunigaikštystės bendrija*. Kn. 1: Respublikos steigimas / recenzentai Egidijus Aleksandravičius, Dainora Pociūtė. – Vilnius: LLTI, 2009. – 255 p. : iliustr., faks. – Santr. angl. – Bibliogr. išnašose. – ISBN 978-609-425-021-7

1.2. Živilė Nedzinskaitė, „*Tepaliks kiekvienas šlovę po savęs*“: *Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus poetikos ir poezijos recepcija XVII–XVIII amžiaus LDK jėzuitų edukacijos sistemoje*, Vilnius: LLTI, 2011. ISBN 978-609-425-050-7

1.3. *Senoji Lietuvos literatūra*, kn. 27–34: [Mokslo periodinis leidinys: straipsniai, publikacijos], Vilnius: LLTI, 2009–2013 m. – ISSN 1822-3656. www.llti.lt/lt/senoji_LT_literatura/

1.4. 1. *Lietuvių literatūros istorija: XX amžiaus pirmoji pusė*. Kn. 1 – 371 p., kn. 2 – 588 p./ projekto autorius Juozas Girdzijauskas; sudarytojas Rimantas Skeivys; redaktoriai Vanda Šatkuvienė, Eugenijus Žmuida; recenzentai Vigmantas Butkus, Vytautas Martinkus. – Vilnius: LLTI, 2010–2011. – Aut.: Aušra Martišiūtė-Linartienė, Alma Lapinskienė, Eugenijus Žmuida ... [et al.]. – ISBN 978-609-425-045-3; ISBN 978-609-425-041-5.

1.4. 2. *Senosios Lietuvos literatūra: 1253–1795* / sudarė Sigitas Narbutas; iš lenkų k. vertė Vanda Kiškienė, Irena Surgėlienė; recenzentai Ilja Lemeškin, Eglė Patiejūnienė. – Vilnius: LLTI, 2011. – 398 p.: iliustr., faks. – Aut.: Roma Bončkutė, Liucija Citavičiūtė, Ona Daukšienė, Dalia Dilytė, Kęstutis Gudmantas... [et al.]. – ISBN 978-609-425-049-1

1.5. Speičytė, Brigita. *Anapus ribos: Maironis ir istorinė Lietuva*: monografija / recenzentai Viktorija Daujotytė, Marijus Šidlauskas; redaktorė Danutė Kalinauskaitė. – Vilnius: LLTI, 2012. – 262 p., [10] iliustr. lap. – Santr. angl. – ISBN 978-609-425-087-3

2. Lietuvių tautosakos ir mitologijos paveldo tyrimai:

2.1. Racėnaitė, Radvilė. *Žmogaus likimo ir mirties samprata lietuvių folklore*: monografija / recenzentai Gražina Skabeikytė-Kazlauskienė, Skaistė Urbonienė; redaktorė Danutė Giliasevičienė. – Vilnius: LLTI, 2011. – 315 p.: iliustr. – Santr. angl. – ISBN 978-609-425-062-0

2.2. Razauskas-Daukintas, Dainius. *Krosnis mitologijoje / Dainius Razauskas*: (ser. Baltų mitologijos ir ritualo tyrimai) Vilnius: Aidai, 2011, 388 p. ISBN 978-609-450-002-2

2.3. Laurinkienė, Nijolė. *Žemyna ir jos mitinis pasaulis*: [monografija] / redagavo Justinas Kubilius; recenzentai Saulė Matulevičienė, Daiva Račiūnaitė-Vyčinienė, Dainius Razauskas. – Vilnius: LLTI, 2013. – 502 p.: iliustr. – Santr. angl. – ISBN 978-609-425-109-2 (STS)

3. Dabartinio lietuvių literatūros ir folkloro proceso tyrimai:

3.1. Serija *Ars critica* (2009–2013 m. išleistos 7 monografijos, parengtos daktaro disertacijų pagrindu).

3. 1. 1. Kmita, Rimantas. *Ištrūkimas iš fabriko: modernėjanti lietuvių poezija XX amžiaus 7–9 dešimtmečiais*: [monografija] / redaktorius Virginijus Gasiliūnas; recenzentai Vigmantas Butkus, Marijus Šidlauskas. – Vilnius: LLTI, 2009. – 191 p. – ISBN 978-609-425-011-8.

3. 1. 2. Žvirgždas, Manfredas. *Regimybės atspindžiai: vizualumo poetika Alfonso Nykos-Niliūno kūryboje / redaktorė Danutė Kalinauskaitė; recenzentai Kęstutis Nastopka, Dainius Vaitiekūnas*. – Vilnius: LLTI, 2009. – 307 p. – ISBN 978-609-425-013-2.

3. 1. 3. Brazauskas, Nerijus. *XX a. lietuvių modernistinis romanas: raidos ir poetikos linkmės*: [studija] / redagavo Vanda Šatkuvienė, Danutė Kalinauskaitė; rodykles sudarė Gytis Vaškelis; recenzentai Aleksandras Krasnovas, Dainius Vaitiekūnas. – Vilnius: LLTI, 2010. – 289 p. – Santr. angl. – (Ars critica, ISSN 2029-1833). – ISBN 978-609-425-031-6.

3. 1. 4. Katkus, Laurynas. *Tarp Arkadijos ir Inferno: tremtis Johanneso Bobrowskio ir Alfonso Nykos-Niliūno lyrikoje*: [studija] / redaktorė Danutė Kalinauskaitė; recenzentai Dalia Kuizinienė, Paulius V. Subačius. – Vilnius: LLTI, 2010. – 211 p. – Santr. angl. – (Ars critica, ISSN 2029-1833). – ISBN 978-609-425-032-3.

3. 1. 5. Notrimaitė, Gitana. *Atminties imperatyvai: Lietuvos istorijos mitologinimas Juditos Vaičiūnaitės ir Sigitos Gedos poezijoje*: [studija] / redagavo Danutė Kalinauskaitė; recenzentai Dainius Vaitiekūnas, Skirmantas Valentas. – Vilnius: LLTI, 2010. – 263 p. – Santr. angl. – (Ars critica, ISSN 2029-1833). – ISBN 978-609-425-036-1.

3. 1. 6. Laukkonėn, Taisija. *Dainiai be tautos: Lietuvos rusų rašytojų strategijos (po) sovietmečiu / redaktorė Rima Bertašavičiūtė; recenzentai Pavel Lavrinec, Žilvinė Gaižutytė-Filipavičienė*. – Vilnius: LLTI, 2013. – 313 p. – Santr. angl., rus. – (Ars critica, ISSN 2029-1833). – ISBN 978-609-425-115-3

3. 1. 7. Litvinskaitė, Daiva. *Nuo objekto link subjekto: kūnas lietuvių moterų kūryboje* / redaktorė Danutė Kalinauskaitė; recenzentai Violeta Kelertienė, Dalia Cizikaitė. – Vilnius: LLTI, 2013. – 238 p. – Santr. angl. – (Ars critica; ISSN 2029-1833). – ISBN 978-609-425-108-5
3. 2. *Colloquia*. [Nr.] 22–31: [straipsnių rinkinys], 2009–2013, ISSN 1822-3737 <http://www.llti.lt/lt/colloquia/>
3. 3. *Baltic Memory: Process of Modernisation in Lithuanian, Latvian and Estonian Literature of the Soviet Period*, Vilnius: Institute of Lithuanian Literature and Folklore, ed. by Elena Baliutytė, Donata Mitaitė, 2011.
- 3.4. Tautosakos darbai, T. XXXVII– XLVI: [straipsnių rinkinys], 2009–2012, ISSN 1392-2831. http://www.llti.lt/lt/tautosakos_darbai
3. 5. *Homo narrans: folklorinė atmintis iš arti: kolektyvinė monografija* / recenzentai Leonardas Sauka, Saulė Matulevičienė; mokslinė redaktorė Bronė Stundžienė; santr. į anglų k. vertė Lina Būgienė; redagavo Kostas Aleksynas, Danutė Giliasevičienė. – Vilnius: LLTI, 2012. – 523 p.: iliustr., nat. – Santr. angl. – Aut.: Lina Būgienė, Vilma Daugirdaitė, Vita Ivanauskaitė-Šeibutienė, Aelita Kensminienė, Povilas Krikščiūnas, Radvilė Racėnaitė, Jurga Sadauskienė, Lina Sokolovaitė, Bronė Stundžienė, Jūratė Šlekonytė, Dalia Zaikauskienė, Rūta Žarskienė, Aušra Žičkienė ... [et al.]. – ISBN 978-609-425-091-0
4. Lietuvių literatūros ir folkloro teoriniai, lyginamieji ir tarpdalykiniai tyrimai:
4. 1. *XX amžiaus literatūros teorijos: konceptualioji kritika*: [straipsnių rinkinys] / parengė Aušra Jurgutienė; redaktorė Danutė Kalinauskaitė; rodyklę sudarė Gytis Vaškelis; recenzentai Vanda Zaborskaitė, Vytautas Martinkus. – Vilnius: LLTI, 2010. – 465 p. – Lietuvių literatūros teorinės kritikos bibliografija, p. 443–458. – ISBN 978-609-425-024-8. – (XX amžiaus literatūros teorijos; kn. 3)
4. 2. Jurgutienė, Aušra. *Literatūros suvokimo menas: hermeneutikos tradicija*: monografija / redaktorė Erika Malažinskaitė; recenzentai Aleksandras Krasnovas, Vytautas Rubavičius. – Vilnius: LLTI, 2013. – 462 p. – Santr. angl. – ISBN 978-609-425-107-8 (ŠLS)
4. 3. Gaižiūnas, Silvestras. *Klajojantys siužetai baltų literatūrose*: Mitai. Legendos. Literatūriniai tipai: [monografija] / redaktorė Laima Arnatkevičiūtė; recenzentai Jadvyga Bajarūnienė, Inga Stepukonienė. – Vilnius: LLTI, 2009. – 287 p. – Santr. angl. – ISBN 978-609-425-012-5
4. 4. Daujotytė, Viktorija, Kvietkauskas, Mindaugas. *Lietuviškieji Česlovo Milošo kontekstai*: monografija / recenzentai Vytautas Martinkus, Rimantas Miknys; redaktorė Rimantė Umbrasaitė. – Vilnius: LLTI, 2011. – 359 p., [12] iliustr. lap., portr. – Santr. angl., lenk. – Česlovo Milošo metai, 2011. – ISBN 978-609-425-052-1
4. 5. Kalėda Algis. *Mitų ir poezijos žemė: Lietuva lenkų literatūroje*: monografija / recenzentai Nijolė Kašelionienė, Kęstutis Nastopka; redaktorė Danutė Kalinauskaitė. – Vilnius: LLTI, 2011. – 278 p. – Santr. angl., lenk. – ISBN 978-609-425-072-9

2.3. Reikšmingiausi taikomieji instituto darbai

1. Šaltinių publikacijos:

1. Raštai

1. 1. 1. Rėza, Martynas Liudvikas. *Raštai*. T. 1–2, sudarytoja ir vertėja Liucija Citavičiūtė, Vilnius: LLTI, 2011 (ISBN 978-609-425-059-0), 2013 (ISBN 978-609-425-103-0).

1. 2. Valančius, Motiejus. *Raštai*. T. 4–5, parengė Vytautas Vanagas, Vilnius: LLTI, 2011 (ISBN 978-609-425-051-4), 2012 (ISBN 978-609-425-081-1).

1. 3. Vaižgantas. *Raštai*. T. 20–22, Vilnius, LLTI, 2009 (ISBN 978-609-425-017-0), 2010 (ISBN 978-609-425-017-067-5), 2011. (ISBN 978-609-425-068-2).

1. 4. Stanevičius, Simonas. *Raštai / sudarytojai Jurgis Lebedys, Juozas Girdzijauskas*. – Fotogr. leid. – Vilnius: LLTI, 2010. – XVIII, 1020 p.: faks., nat. – Tekstas liet., lot., lenk. – ISBN 978-9955-698-845.

1. 5. Čiurlionienė-Kymantaitė, Sofija. *Raštai*. T.5–8, Vilnius: LLTI, 2011 (ISBN 978-609-425-044-6m ISBN 978-609-425-058-3) 2013.

1. 2. Kiti literatūros šaltiniai

1. 2. 1. Vaišnoravičius, Kazimieras Jonas. *Kelionė po Europą su jaunuoju kunigaikščiu Ostrogiškiu: 1667–1669 metų dienoraštis / iš lenkų k. vertė Birutė Mikalonienė ir Eglė Patiejūnienė; iš lotynų k. vertė Eglė Patiejūnienė; komentarus rašė Kristina Mačiulytė, Eglė Patiejūnienė, Mintautas Čiurinskas; redagavo Kristina Mačiulytė, Eglė Patiejūnienė, Sigitas Narbutas; spec. redaktorius Mintautas Čiurinskas*. - Vilnius: LLTI, 2009. – 286 p. - ISBN 978-9955-698-95-1

1. 2. 2. Radvanas, Jonas. *Raštai / iš lotynų kalbos vertė Sigitas Narbutas; [sudarė, pratarbę ir straipsnį parašė Sigitas Narbutas; komentarus parašė Sigitas Narbutas ir Aušra Tamošiūnienė; redagavo Aušra Tamošiūnienė*. - Vilnius: LLTI, 2009. - 374 p. - ISBN 978-9955-698-98-2.

1. 2. 3. Antanas Vaičiulaitis. *Laiškai* (rinktinė). Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013.

1. 2. 4. Oskaras Milašius. *Lituanistinė ir politinė publicistika* (sud. Genovaitė Dručkutė, iš prancūzų kalbos vertė G. Dručkutė ir N. Klišienė). Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013.

1. 2. 5. Pasaka *Eglė žalčių karalienė: variantai grožinėje kūryboje*. V tomas, I–II dalis, Vilnius: LLTI, 2013.

1. 3. Fundamentiniai tautosakos šaltiniai

1. 3. 1. *Lietuvių liaudies dainynas*, T. 21, 23, [Kn.], Vilnius: LLTI, 2009 (ISBN 978-609-425-015-6), 2011 (ISBN 978-609-425-071-2).

1. 4. Kiti tautosakos šaltiniai, katalogai

1. 4. 1. *Lingu palingu balti suoleliai: kalendorinės dainos* / parengė Jurgita Ūsaitytė (tekstas), Aušra Žičkienė (melodijos); kalbos redaktorės Rima Bacevičiūtė, Asta Leskauskaitė; melodijas rinko Eligija Garšvienė. – Vilnius: LLTI, 2009. – 274 p.: nat. + 1 garso diskas (CD) [46 garso įrašai / įrašus atrinko Aušra Žičkienė; įrašus restauravo Skirmantas Sasnauskas]. – ISBN 978-609-425-009-5.

1. 4. 2. *Paklauskite mane, jauno bernelio: Jauniaus Vyliaus užrašytos suvalkiečių tautosakos rinktinė* / sudarė Jaunius Vylius; tekstus parengė Povilas Krikščiūnas; melodijas parengė Aušra Žičkienė ir Rūta Žarskienė; tarminius tekstus redagavo Vilija Sakalauskienė; melodijas redagavo Aušra Žičkienė; natografe Eligija Garšvienė. – Vilnius: LLTI, 2011. – 433 p.: nat. + 1 garso diskas (CD) [40 dainų įrašai / įrašus atrinko Rūta Žarskienė; įrašus restauravo Skirmantas Sasnauskas]. – ISMN 979-0-706239-07-1.

2. Duomenų bazės:

2.1. Lietuvių tautosakos archyvo duomenų bazės (rankraščių, garso ir vaizdo fondų duomenų bazės) <http://archyvas.llti.lt/>

2.2. Skaitmeninė Jono Basanavičiaus tautosakos biblioteka, www.knygadvaris.lt

2.3. Įvairių tautosakos žanrų rinkiniai Litanistikos paveldo informacinė sistemoje *Aruodai* www.aruodai.lt/

2.4. Interaktyvi lietuvių kalbos, literatūros (kultūros) ir Lietuvos istorijos mokymosi šaltinių duomenų bazė, **www.saltiniai.info**

2.5. Lietuvių kalbos ir literatūros skaitmeninės mokymo priemonės 9–10, 11–12 klasei, **www.smp.dizi.lt**

3. Enciklopedijos, chrestomatijos, katalogai:

3. 1. *300 Baltic Writers: Estonia, Latvia, Lithuania: A reference guide to authors and their works*, Vilnius: Institute of Lithuanian Literature and Folklore, 2009, 388 p. ISBN 978-9955-698-99-9

3. 2. *XX amžiaus literatūros teorijos: chrestomatija aukštųjų mokyklų studentams*. D. 1–2, parengė Aušra Jurgutienė, Vilnius: LLTI, 2011 (ISBN 978-609-425-025-5), 2011 (ISBN 978-609-425-027-9)

3. 3. *Literatūros enciklopedija mokyklai*, – Vilnius: LLTI, 2011, 427 p. ISBN 978-609-425-047-7

3. 4. *Literatūra 11 klasei: chrestomatija*. D. 1–2, *Literatūra 12 klasei: chrestomatija*. D. 1–2, Vilnius, LLTI, 2011 (ISBN 978-609-425-056-9, ISBN 978-609-425-057-6), 2012 (ISBN 978-609-425-082-8, ISBN 978-609-425-083-5).

3. 5. *Lietuvių liaudies dainų katalogas. T. 8: Vaišių dainos* / [parengė] Vita Ivanauskaitė-Šeibutienė; redaktorė Bronė Stundžienė. – Vilnius: LLTI, 2010 – 262 p. – Santr. angl. – ISBN 978-609-425-030-9.

2.4. Instituto taikomi būdai, priemonės, mechanizmai mokslinių tyrimų kokybei užtikrinti. Kokių priemonių numatoma imtis tyrimų kokybei užtikrinti ateityje?

Mokslinių tyrimų kokybės kontrolę vykdo instituto Mokslo taryba, konkursų ir atestacijos komisija, yra sugriežtinta mokslo leidinių vidinė ir išorinė recenzavimo tvarka („dvigubai aklo“ recenzavimo principas), direkcijos sudaryta ekspertų komisija. Savo darbe Instituto taryba, vidaus ir išorės recenzantai vadovaujasi mokslo kokybės principu, mokslo ir studijų institucijų vertinimo taisyklių, taip pat tipinių instituto veiklos nuostatų rekomendacijomis, atsižvelgia į darbo specifiką, sprendžia kylančius ginčytinus ar vertinimo taisyklėse nenumatytus atvejus.

3. Instituto mokslinių tyrimų stiprybių, silpnybių, grėsmių ir galimybių (SSGG) analizė.

MOKSLINIŲ TYRIMŲ SSGG ANALIZĖ
I. STIPRYBĖS
<ol style="list-style-type: none"> 1. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas – vienintelė tokio pobūdžio institucija pasaulyje, galinti vykdyti visapusiškus lietuvių literatūros ir tautosakos tyrimus. 2. Sukaupta ilgametė instituto veiklos patirtis, didelis ir aukštos kvalifikacijos mokslinis kolektyvas, aukšto lygio akademinė leidyba. 3. Fundamentali ir unikali duomenų bazė, tiriamų ir saugomų objektų išskirtinė reikšmė lituanistikos bei nacionalinės kultūros plėtrai. 4. Įgyta nacionalinių ir tarptautinių mokslo projektų vadybos kompetencija, šios vadybos lankstumas. 5. Besiplečiantys tarptautiniai ryšiai (didelių tarptautinių kongresų, konferencijų rengimas, stažuotės), mokslo straipsnių ir monografijų publikacijos užsienio kalbomis, prestižinėse leidyklose.
II. SILPNYBĖS
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pernelyg lėtas teorinis lituanistinių darbų atsinaujinimas, originalių teorinių koncepcijų trūkumas. 2. Nepakankamas mokslinių tyrimų bazinis finansavimas (menki mokslininkų atlyginimai, neleidžiantys susikoncentruoti ties fundamentaliais ir originaliais darbais, tiksliai dalinis ilgalaikių MTEP programų finansavimas). 3. Dalies vykdomų tyrimų mokslinis siaurumas, uždarumas socialinei-kultūrinei ir tarptautinei plėtrai. 4. Didėjančios vadybinio ir ekspertinio darbo apimtys, tiesiogiai nesusijusios su moksliniais tyrimais: dideli projektų administravimo, ekspertinio darbo krūviai, įvairaus pobūdžio biurokratinės kliūtys. 5. Mokslinių pajėgų disproporcija skirtingose tyrimų srityse (tyrėjų trūksta tekstologijai, XIX a. ir tarpukario literatūrai, kai kurioms folkloristikos kryptims).
III. GALIMYBĖS

1. Ilgalaikių programų rezultatai ir kryptingi tyrimų projektai paskatins konceptuali lituanistikos atsinaujinimą ir didesnę tarptautinę plėtrą.
2. Laipsniškas bazinio finansavimo didėjimas ir geri projektinės veiklos įgūdžiai leis mokslininkams labiau susitelkti naujiems fundamentaliems lituanistikos darbams.
3. Jaunosios kartos mokslininkai, užsitikrinę darbo vietas institute, kurs naujas mokslines perspektyvas ir veiklos formas.
4. Stiprėjantis tarpdalykinis bendradarbiavimas, socialinė-kultūrinė plėtra, bendradarbiavimas su švietimo sistema suteiks naujų galimybių tyrimų dinamikai ir sąveikai su visuomene.
5. Spartesnis lituanistinio paveldo publikavimas ir skaitmeninimas sukurs naują bazę fundamentiniams lituanistikos tyrimams ne tik Lietuvos, bet ir viso pasaulio mokslininkams.

IV. GRĖSMĖS

1. Bazinio ir/ar projektinio tyrimų finansavimo išaldymas arba mažinimas, galintis lemti mokslinės veiklos sąstingį.
2. Neapgalvotos mokslo sistemos reformos, valdžios institucijoms nesuvokiant lituanistikos prioriteto ir strateginės reikšmės.
3. Mokslinio kolektyvo nepakankamas atsinaujinimas ar dezintegracija dėl išliekančių menkų atlyginimų ir socialinio nesaugumo.
4. Toliau išliekantis nepalankus HSM socialinės-kultūrinės plėtros ir taikomųjų darbų vertinimas.
5. Lituanistikos mokslinių tyrimų fragmentacija ir mažėjantis institucinio bendradarbiavimo tinklas, silpstant literatūros ir folkloristikos studijoms Lietuvos universitetų katedrose.

V. IŠVADOS

1. Toliau siekti, kad lituanistiniams tyrimams ir jų sklaidai Lietuvoje būtų suteikiama realaus valstybinio prioriteto reikšmė, ją atitinkantis bazinis bei projektinis finansavimas, vykdomos pozityvios ir strategiškai pagrįstos reformos.
2. Aktyviai naudoti projektines Lietuvos ir ES struktūrinių fondų lėšas, tikslingai planuojant mokslinius projektus, stiprinant jų vadybą.
3. Tobulinti ir plėsti instituto mokslinę infrastruktūrą, paveldo skaitmeninimą, edukacinę veiklą, tam panaudoti ES finansavimo galimybes.
4. Stiprinti tarptautinį ir tarpdalykinį bendradarbiavimą, siekiant reikšmingų lituanistikos plėtrai rezultatų.
5. Sistemingai kelti instituto specialistų kvalifikaciją, rūpintis gambiausių jaunų mokslininkų perspektyvomis, skatinti mokslininkų tarptautinį mobilumą.

4. Instituto mokslinių tyrimų infrastruktūra (MTI)

4.1. Kokią nuosavą įrangą bei kitus išteklius, priskirtinus MTI, turi institutas?

1. Patalpų infrastruktūra:

Institutas įsikūręs dviejuose pastatuose, turinčiuose aukščiausios reikšmės valstybės paveldo objekto statusą, kuriuose įrengti darbo kabinetai, specializuotos saugyklos knygų ir archyvinių dokumentų saugojimui, aprūpintos naujomis technologijomis, stipri infrastruktūra mokslinių ir taikomųjų leidinių leidybai, atnaujinta audiovizualinė laboratorija.

2. Mokslinė biblioteka ir archyviniai ištekliai:

2. 1. mokslinė biblioteka – specializuotas lituanistinių dokumentų fondas, užtikrinantis prieigą prie informacijos šaltinių (2014 m. sausio 1 d. bibliotekos fonde – 292 108 fiz. vnt. (už 461 742, 61 Lt) įvairių dokumentų – knygų, periodinių leidinių, rankraščių, fotodokumentų, smulkių spaudinių,

kartografinių leidinių, garsinių-regimųjų dokumentų ir kt.); 2009–2013 m. bibliotekoje aptarnauta 2 696 skaitytojai (iš jų – 1 167 mokslininkai ir tyrėjai iš kitų Lietuvos ir užsienio šalių mokslo įstaigų), išduota 39 591 vnt., gražint 33 274 vnt. įvairių leidinių ir dokumentų.

2. 2. tautosakos archyvas – didžiausia Lietuvoje ir pasaulyje lietuvių folkloro duomenų saugykla (sukaupta apie 1,9 milijono kūrinų – dainų tekstų ir melodijų, pasakų, sakmių ir kitokių pasakojimų, patarlių, mįslių, burtų, tikėjimų, etnografinių aprašų ir kita.);

2.3. instituto duomenų bazės – literatūros ir folkloro duomenų rinkiniai, skirti vidiniam tyrėjų naudojimui ir viešajai prieigai.

2.4. instituto leidinių elektroniniai išteklių – 3 pavadinimų periodinių mokslo žurnalų elektroninės versijos;

2.5. prenumeruojamos tarptautinės duomenų bazės (EBSCO Publishing, Taylor & Francis Online, JSTOR, Refworks, Emerald) bei atviros prieigos DB (C.E.E.O.L., Lituania ir kt.).

3. Informacinių technologijų infrastruktūra:

3. 1. IT tinklai (internetu prieiga, serveriai interneto ryšio palaikymui ir mokslinių tyrimų išteklių saugojimui).

3. 2. Darbo priemonės ir instrumentai: asmeniniai kompiuteriai ir kompiuterinė įranga; įranga vaizdo ir garso medžiagos bei duomenų apdorojimui, saugojimui, demonstravimui;

4. Leidybos infrastruktūra:

Leidybos centras rengia mokslo publikacijas spaudai. Instituto leidybos centre per metus išleidžiama 25–35 pavadinimų knygų, kurių bendras tiražas – apie 30 000 egz.

2009–2013 m. laikotarpiu iš viso išleisti **136 leidiniai**.

4.2. Kokia kitų Lietuvos institucijų arba bendra (nacionaline) MTI institutas naudojami?

Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Lietuvos valstybės istorijos archyvas

Lietuvos Mokslų akademijos mokslinis archyvas

Lietuvos Mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka

Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

Vilniaus universiteto biblioteka

Maironio lietuvių literatūros muziejaus archyvas

Lietuvos istorijos instituto Etnologijos skyriaus rankraštynas

Lietuvių kalbos instituto elektroninės duomenų bazės

Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Muzikologijos instituto Etnomuzikologijos skyriaus muzikinio folkloro archyvas

LMTA MI lietuvių muzikinio folkloro ir tarmių informacinė duomenų bazė (<http://folkloras.mch.mii.lt/index.htm>)

Vytauto Didžiojo universiteto biblioteka,

Vytauto Didžiojo universiteto Kultūrų studijų ir etnologijos katedros archyvas

VDU Kultūrų studijų ir etnologijos katedros skaitmeninis archyvas

(<http://etnologijadb.vdu.lt>)

Kauno arkivyskupijos kurijos archyvas ir biblioteka

Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejus
Kauno technologijos universiteto biblioteka
Kauno apskrities viešoji biblioteka
Šiaulių universiteto biblioteka.
Šiaulių apskrities P. Višinskio viešoji biblioteka
Žemaičių muziejus „Alka“.

Lietuvos akademinė bibliotekų tinklas (LABT)
Lietuvos integrali bibliotekų informacijos sistema (www.libis.lt)
Lietuvių kalbos instituto elektroninės duomenų bazės
Lietuvos virtuali biblioteka
„Lituanistikos“ duomenų bazė
Mokslinė elektroninė biblioteka (www.elibrary.lt, www.ebiblioteka.lt)
eLABA (www.elaba.lt)
Virtualia elektroninio paveldo sistema (www.epaveldas.lt)

4.3. Kokia užsienio institucijų ar tarptautinių organizacijų MTI institutas naudojami?

Latvijos universiteto Literatūros, folkloro ir meno instituto biblioteka, rankraštynai
Latvių pasakų ir sakmių duomenų bazė <http://valoda.ailab.lv/folklor/pasakas/>
Latvių tikėjimų duomenų bazė <http://valoda.ailab.lv/folklor/ticejumi/>
Estijos (Talinas, Tartu) archyvai, bibliotekos ir jų rankraštynai (Estijos MA literatūros instituto biblioteka, rankraštynai; Estų literatūros muziejaus biblioteka ir archyvai)
Estų folkloro duomenų bazė <http://en.folklore.ee>
Lenkijos (Varšuva, Krokva) archyvai; bibliotekos ir jų rankraštynai (Biblioteka Narodowa; Biblioteka PAN w Krakowie; Biblioteka Narodowa; Biblioteka Jagiellońska; Biblioteka Książąt Czartoryskich; Olštyno valstybinis archyvas; Lenkijos MA archeologijos ir etnologijos instituto archyvai, biblioteka, rankraštynas)
Amerikos lietuvių kultūros archyvo (Putnamas, JAV) fondai
Londono UCL, UL British Library bibliotekų fondais
Rusijos (Maskva, Sankt Peterburgas) archyvai, bibliotekos ir jų rankraštynai
archyvai, bibliotekos ir jų rankraštynai)
Vokietijos archyvai, bibliotekos ir jų rankraštynai (Berlyno valstybinė biblioteka; Getingeno universiteto biblioteka; Centrinis evangelikų archyvas; Prūsijos kultūros paveldo slaptasis valstybės archyvas)
Baltarusijos (Minskas) archyvai, bibliotekos ir jų rankraštynai (valstybinio universiteto ir mokslų akademijos
Tarptautinė pasakų enciklopedija <http://www.maerchenlexikon.de/>
Skaitmeninė biblioteka Europeana (www.europeana.eu)
Estreicherio bibliografijos bazė (EBBE).
Duomenų bazės: EBSCO Publishing; Užsienio bibliotekų elektroniniai katalogai (LIBWEB); Elektroninė
AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych (Varšuva)
JSTOR

4.4. Svarbiausi instituto MTI plėtros poreikiai 2014-2018 m.

1. Atnaujinti ir išplėsti elektroninę Lietuvių literatūros enciklopediją, šio portalo pagrindu kurti literatūros tekstų, rankraščių, garso ir vaizdo archyvų nacionalinio lygmens duomenų bazę, panaudojant mokslo infrastruktūrų plėtrai skirtas lėšas.

2. Sukurti folkloro išteklių mokslinę duomenų bazę, kuri taptų pagrindu integraliai nacionalinei lietuvių folkloro duomenų sistemai, panaudojant tam mokslo infrastruktūrų plėtrai skirtas lėšas.
3. Užbaigti bibliotekos elektroninio knygų ir rankraščių fondo katalogų formavimą.
4. Toliau skaitmeninti LLTI Tautosakos archyvo rankraščių, vaizdo ir garso fondus, sukurti archyvinių medžiagos duomenų bases.
5. Pradėti skaitmeninti LLTI literatūros rankraštyną.
6. Ieškoti finansinių išteklių turimai instituto infrastruktūrai palaikyti ir gerinti (bibliotekos ir tautosakos archyvo fondų saugyklų išlaikymui; bibliotekos fondų pildymui ir atnaujinimui; kompiuterinės įrangos atnaujinimui; pastatų, esančių istorinio ir kultūrinio paveldo objektais, tinkamai priežiūrai ir išlaikymui, leidybos centro įrangos atnaujinimui, kultūros paveldo vertybių draudimui). Projekto SVIRPLYS metu reikšmingai pagerinta bibliotekos ir tautosakos archyvo saugyklų būklė, tačiau turi būti iki galo sutvarkyta vėdinimo sistema, nuo drėgmės izoliuoti pastatų pamatai, atliktas einamasis pastatų fasado remontas. Reikia išnaudoti atsirandančias galimybes gauti biudžetinių lėšų sudėtingos mokslinės infrastruktūros išlaikymui.
7. Peržiūrėti prenumeruojamų tarptautinių DB sąrašą (esamos prenumeratos baigiasi 2015 m.), pagal mokslininkų poreikius jį keisti ar išplėsti.
7. Ieškoti finansinių išteklių atnaujinti mokslinių skyrių, Leidybos centro ir mokslinės bibliotekos technologinę įrangą (esama įranga daugiausiai sukomplektuota 2008 m., atnaujinta tik kai kuri).
8. Geriau panaudoti institute saugomą lituanistinį paveldą socialinei-kultūrinei plėtrai ir edukacinei veiklai, sukurti paveldo ekspozicijoms ir edukacinei veiklai reikalingą infrastruktūrą.

5. Instituto žmonių ištekliai

5.1 Instituto sandara (schema): skyriai (poskyriai), padaliniai.

Moksliniai skyriai:

Senosios literatūros skyrius
Naujosios literatūros skyrius
Šiuolaikinės literatūros skyrius
Tekstologijos skyrius
Dainyno skyrius
Sakytinės tautosakos skyrius
Tautosakos archyvo skyrius

Kiti padaliniai:

Mokslinė biblioteka
Leidybos centras
Ūkio dalis
Administracija

5.2. Darbuotojai:

- iš viso darbuotojų (iš jų – dirbančių visu etatu)

119 (51)

- iš viso tyrėjų (iš jų – dirbančių visu etatu) 88 (51)
- iš viso mokslininkų (iš jų – dirbančių visu etatu) 74 (54 visu etatu, 19 ne visu etatu (11.2 etato))

5. 3. Kiek mokslininkų Institute dirba antraeilėse pareigose? 8 mokslininkai (tyrėjai)

5.4. Koks instituto tyrėjų (ir mokslininkų) amžiaus vidurkis? 44 (46)

5.5. Koks instituto tyrėjų darbo užmokesčio vidurkis? l 792 Lt

Institute šiuo metu dirba daug aukštos kvalifikacijos specialistų (74 mokslininkai, iš jų 8 – habilituoti daktarai (iš jų 3 profesoriai). Stiprus leidybinis ir tekstologinis potencialas: LLTI dirba leidybos profesionalai, itin aukštos kvalifikacijos akademiniai redaktoriai, tekstologai. Instituto tyrėjų (mokslininkų) amžiaus vidurkis 44 (46) metai.

Dauguma mokslo darbuotojų gerokai viršija minimalius pareigybinius reikalavimus, nuolat siekia kvalifikacijos kėlimo (per 2009–2013 m. laikotarpį 10 mokslininkų atestuoti, laimėjo konkursus aukštesnei pareigybei arba buvo iki konkurso sudarytos darbo sutartys aukštesnei pareigybei. 2 jaunesnieji mokslo darbuotojai atestuoti mokslo darbuotojo pareigybei, 7 mokslo darbuotojai – vyresniojo mokslo darbuotojo pareigybei, 1 vyresnioji mokslo darbuotoja – vyriausiosios mokslo darbuotojos pareigybei).

Institute susiformavusios 6 mokslininkų grupės, kurios yra pajėgios vykdyti ilgalaikių programų mokslinius tyrimus (2012 m. pradėtos vykdyti 5 ilgalaikių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros programos (2012–2016), kuriose dirba 47 mokslininkai (30,79 norminiai etatai), viena vidinė ilgalaikė programa (2013–2017), kurioje dirba 3 mokslininkai (2,3 etato). Šios mokslininkų grupės yra pajėgios rašyti aukščiausio lygio fundamentinius kolektyvinius veikalus, atlikti mokslinius šaltinių rengimo darbus, vykdyti literatūros ir folkloro teorinius tyrimus.

Dvi doktorantūros programos pastaraisiais metais sutelkė naują literatūros ir etnologijos mokslininkų kartą, kurios veikia vis ryškesnė instituto tyrimų ir sklaidos kontekste. Kasmet kolektyvą papildo vidutiniškai 1-2 doktorantūrą baigę ir disertacijas apsigynę jauni mokslininkai, tai suteikia galimybę minimaliai užtikrinti mokslinių tradicijų pereinamumą, mokslininkų kolektyvo atsinaujinimą. 2009-2013 m. laikotarpyje Institute dirbo 5 tyrėjai (mokslininkai), studijuojantys doktorantūroje arba ką tik apgynę disertaciją (1 TS, 2 SLS, 1 STS, 1 NLS).

6. Instituto projektinė veikla

6.1. Pagrindiniai Instituto projektinio finansavimo šaltiniai 2009-2013 m.

1. 6 ES struktūrinių fondų projektai:
  1. „Lietuvių kalbos, literatūros (kultūros) ir Lietuvos istorijos mokymosi šaltinių skaitmeninės duomenų bazės, skirtos mokytojams ir mokiniams, sukūrimas ir diegimas“ (vadovauja LLTI, partneris VU);
  1. 2. „Lietuva čia ir ten: kalba, mokslas, kultūra, visuomenė“ (vadovauja VU, partneriai LLTI, VDU),
  1. 3. „SVIRPLYŠ. LLTI saugyklų infrastruktūros ir techninės įrangos atnaujinimas,

reikalingas lituanistinio paveldo išsaugojimui, tyrėjų darbo sąlygų gerinimui, informacinės visuomenės poreikių tenkinimui“ (vadovauja LLTI),

1. 4. „IRT sprendimų bei turinio, padedančių išsaugoti lietuvių kalbą viešojoje erdvėje, kūrimas bei galimybių jais naudotis sudarymas“ (vadovauja LKI, partneris LLTI),
1. 5. „UNIGEB. Universitetų žinių ir technologijų perdavimo gebėjimų stiprinimas“ (vadovauja KTU, partneris LLTI),
1. 6. „Ugdymo turinio naujovių sklaidos modelis“ (UAB Lema, partneris LLTI).

Kasmet vykdoma kelios dešimtys nacionalinių mokslo, socialinės ir kultūrinės plėtros, paveldo ir leidybos projektų – pagrindiniai finansavimo šaltiniai yra Lietuvos mokslo taryba, Ugdymo plėtotės centras, Kultūros rėmimo fondas, LR Kultūros ministerija.

2. Lietuvos mokslo tarybos projektai

2. 1. **31** mokslinių tyrimų projektas;
2. 2. **28** mokslo leidinių parengimas, leidyba;

3. Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas (**5** mokslinių tyrimų projektai, programos; **7** mokslinės konferencijos; **1** mokslinis seminaras; **4** mokslininkų stažuotės).

4. Kultūros rėmimo fondas prie LR Kultūros ministerijos (28 projektai).

5. LR Kultūros ministerija (48 projektai).

Nuo 2009 m. LLTI Tautosakos archyvo skyrius tapo ilgalaikio kultūros paveldo skaitmeninimo projekto EUROPEANA partneriu. Europos paveldo skaitmeninei bibliotekai nuolat teikiami archyviniai garso įrašai.

6.2. Kokius svarbiausius projektus institutas įgyvendino 2009-2013 m.?

1. Mokslinių tyrimų projektas „Europos miesto tapatybė: centro ir periferijos sandūros (Sandūros)“.

Vadovas dr. Mindaugas Kvietkauskas.

Projektas įgyvendinamas kartu su LLLA, KFMI, VPU.

Projektą remia LVMSF.

Trukmė: 2008–2010 m.

2. Skaitmeninė Jono Basanavičiaus lietuvių tautosakos biblioteka (LieTa).

Vadovė dr. Jūratė Šlekonytė.

Projektas įgyvendinamas kartu su MII.

Projektą remia LVMSF.

Trukmė 2008–2010 m.

3. Mokslinių tyrimų projektas „Homo narrans: folklorinės atminties tyrimai“.

Vadovė dr. Bronė Stundžienė,

Projektą remia LMT

Trukmė 2010–2012 m.

4. Mokslinių tyrimų projektas „Deivė Žemyna ir mitopoetinė žemės samprata: lietuvių mitologijos tyrimas Europos kultūrų kontekste“

Vadovė habil. dr. Nijolė Laurinkienė)

Projektą remia LMT

Trukmė 2011–2013 m.

5. Mokslinių tyrimų projektas „Literatūros hermeneutika“

Vadovė doc. dr. (hp) Aušra Jurgutienė

Projektą remia LMT

Trukmė 2011–2013 m.

6. Mokslinių tyrimų projektas „L. Rėzos literatūrinio paveldo publikavimas. Nauji šaltiniai: filologiniai ir teologiniai traktatai“

Vadovė dr. Liucija Citavičiūtė

Projektą remia LMT

Trukmė 2011–2013

7. Mokslinių tyrimų projektas „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorinis pasakojimas: metraščiai ir Strijkovskis“

Vadovė doc. dr. Eglė Patiejūnienė

Projektą remia LMT

Trukmė 2011–2013

8. Mokslinių tyrimų projektas „LDK humanistinio lavinimo šaltiniai XVII–XVIII a.: teorinės sistemos rekonstrukcija“

Vadovė dr. Ž. Nedzinskaitė

Projektą remia LMT

Trukmė 2012–2013

9. Mokslinių tyrimų projektas „Atminties žemėlapiai“

Vadovė dr. V. Davoliūtė

Projektą remia LMT

Trukmė 2010-2012

10. Mokslinių tyrimų projektas „Literatūros laukas sovietmečiu Lietuvoje“

Vadovas dr. Rimantas Kmita

Projektą remia LMT

Trukmė 2012–2014

11. Mokslinių tyrimų projektas „Sostinė kaip tapatumo simbolis: Vilnius ir Kaunas lietuvių kultūroje (1918–1940)“

Vadovė dr. Alma Lapinskienė

Projektą remia LMT

Trukmė 2012–2014

12. Mokslinių tyrimų projektas „Donelaitis.300“

Vadovas dr. Mikas Vaicekuskas

Trukmė 2013–2014

6.3. Kokia yra teigiama ir neigiama projektų rengimo bei įgyvendinimo patirtis, spręstinios problemos?

1. Projekto vykdytojams viršijus darbo laiko maksimumą (1,5 etato), turi būti atitinkamai sumažinta pagrindinio etato dalis. Kai kuriais atvejais aktyviai vykdančiams projektus

mokslininkams ji sumažėja itin smarkiai, tuomet iškyla problema dėl pagrindinių pareigų darbo plano įgyvendinimo, papildomo atlyginimo priedais, didinant koeficientą arba pagrindinio plano sumažinimo. Tačiau pasibaigus projektui instituto mokslininkams visada garantuojamas anksčiau turėtos etato dalies sugražinimas. Tai skatina juos dalyvauti projektinėje veikloje, nesibaiminant dėl pagrindinio etato dalies praradimo.

2. Mokslininkų nepasitenkinimą kelia nemažai laiko sąnaudų reikalaujantis LMT sklaidos ir leidybos projektų rengimo ir administravimo darbas, kurį galėtų labiau padėti atlikti vadybininkas ar Instituto Leidybos centras.
3. 2. Mokslo tyrimų projektų trukmė turėtų būti didinama, nes tyrimams skirtas laikas (iki 3 metų) yra nepakankamas fundamentiniams tyrimams. (Instituto mokslininkų vykdomi literatūros šaltinių vertimo, komentavimo darbai)
4. Mokslo tyrimų projektai, trunkantys 1-3 metus pasiteisina tuomet, kai projektas teikiamas baigiamajame tyrimų etape, turint kelerių metų tyrimo medžiagą (aukščiausio lygio monografiniai tyrimai atliekami maždaug 10 metų, dėl to būtina greta ilgalaikių mokslo programų suteikti galimybę mokslininkams nuosekliai vykdyti individualius tyrimus).
5. Problemų kelia nepakankamai aiškiai apibrėžti LMT ekspertų vertinimo kriterijai. Finansavimą negavusių projektų ekspertų išvados daugeliu atveju yra subjektyvios (tie patys arba panašios vertės duomenys ekspertų vertinami skirtingai, – vienais metais kaip projekto trūkumas, kitais – kaip privalumas).

6.4. Kokios svarbiausios projektų kryptys numatomos ateinančiam 2014-2018 m. laikotarpiui?

Fundamentiniai-kolektyviniai Lietuvos ir lietuvių literatūros procesų tyrimai ir jų publikavimas (didelę dalį publikacijų sudarys Ilgalaikėse mokslinių tyrimų programose numatyti tyrimų rezultatų parengimas leidybai ir publikavimas);

Lietuvos ir pasaulio visuomenei prieinamų lietuvių literatūros šaltinių rengimas ir šaltinių skaitmeninimas; duomenų bazių palaikymas, pildymas, atnaujinimas (atnaujinimas būtina elektroninei *Lietuvių literatūros enciklopedijai*: elektroninės lietuvių literatūros enciklopedijos prototipui (<http://www.lle.lt>); atnaujinant turinį, papildant struktūrą audio biblioteka; Lietuvių kalbos, literatūros, istorijos šaltinių bazei (www.saltiniai.info) reikalingas antras projekto etapas.

Tautosakos archyvo skaitmeninimas;

Literatūros rankraštyno skaitmeninimas;

Lietuvos mokyklų pedagogų kvalifikacijos kėlimo programos.

7. Instituto bendradarbiavimo ryšiai

- 7.1. su Lietuvos ir užsienio mokslo ir studijų institucijomis (tarp jų - valstybės mokslo institutais, mokslinių tyrimų įstaigomis, valstybiniais universitetais, kolegijomis, kt.). Ar esami ryšiai pakankami, ar plėtotini (ir kaip)?

Pagrindinės Lietuvos institucijos:

- Vilniaus universitetas – bendra filologijos ir etnologijos krypties doktorantūra, dalyvavimas studijų programose, vidurinio švietimo projektuose; bendradarbiavimo sutartys 2003, 2011.
- Lietuvos muzikos ir teatro akademija – bendra etnologijos krypties doktorantūra, dalyvavimas studijų programose; jungtinės veiklos sutartis, 2011.

- Lietuvos istorijos institutas – nuolatiniai bendri mokslinių tyrimų bei sklaidos projektai ir konferencijos, bendradarbiavimas rengiant nacionalines mokslo programas.
- Partnerystės arba projektų jungtinės veiklos sutartys: Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvos edukologijos universitetas, Kauno technologijos universitetas, Mykolo Romerio universitetas, Klaipėdos universitetas, Šiaulių universitetas, Vilniaus dailės akademija, Europos humanitarinis universitetas, Lietuvių kalbos institutas, Lietuvos kultūros tyrimų institutas, Socialinių tyrimų institutas, Lietuvos mokslų akademija, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka.

Pagrindinės užsienio institucijos (bendradarbiavimo sutartys):

1. Latvijos universiteto Latvių literatūros, tautosakos ir meno institutas.
2. Estijos mokslų akademijos Literatūros tyrimų centras.
3. Tartu universiteto Estų ir lyginamojo folkloro katedra.
4. Estijos literatūros muziejus.
5. Varšuvos universitetas.
6. Krokuvos Jogailaičių universiteto Polonistikos fakultetas.
7. Poznanės Adomo Mickevičiaus universiteto Polonistikos institutas.
8. Lenkijos mokslų akademijos Literatūros tyrimų institutas.
9. Rusijos mokslų akademijos Slavistikos institutas.
10. Frankfurto prie Maino universiteto Kalbotyros institutas.
11. Udinės universiteto Centrinės bei Rytų Europos kultūrų ir kalbų skyrius (DILCEO).
12. Austrijos MA Fonogramų archyvas.
13. Lenkijos MA archeologijos ir etnologijos institutas.
14. Prahos Karolio universiteto Filosofijos fakultetas.
15. Kijevo Taraso Ševčenkos nacionalinis universitetas.
16. Nežino Nikolajaus Gogolio universitetas.

Ryšių tinklas su Lietuvos institucijomis pakankamai platus, nors bendradarbiaujama nevienodai intensyviai. Tradiciškai stipriausi ryšiai su VU ir lituanistiniais institutais, ypač Lietuvos istorijos institutu, pastaruoju metu sustiprėjo bendradarbiavimas su LMTA ir MRU. Tarp užsienio institucijų išsiskiria ryšiai su Baltijos šalių ir Lenkijos universitetais bei institutais, tačiau per mažai sutarčių su Vakarų Europos, Skandinavijos, JAV centrais, nors konkrečių bendradarbiavimo ryšių tikrai yra.

- 7.2. su socialiniais partneriais (tarp jų – švietimo, kultūros įstaigomis, verslo įmonėmis, kt.).
Ar esami ryšiai pakankami, ar plėtotini (ir kaip)?

Bendradarbiavimo sutartys:

1. Lietuvos nacionalinis muziejus
2. Vilniaus memorialinių muziejų direkcija
3. Vilniaus universiteto muziejus
4. Trakų istorinio nacionalinio parko direkcija
5. Ugdymo plėtotės centras
6. Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla

7. Maironio lietuvių literatūros muziejus
8. Ukmergės švietimo centras
9. Pasvalio Petro Vileišio gimnazija
10. Druskininkų savivaldybės Viečiūnų pagrindinė mokykla
11. Jurbarko r. Veliuonos Antano ir Jono Juškų vidurinė mokykla
12. Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazija
13. Ukmergės Jono Basanavičiaus gimnazija
14. Ukmergės rajono Želvos vidurinė mokykla
15. Respublikinis Vaclovo Into akmenų muziejus
16. Liudviko Rėzos kultūros centras
17. „Lietuvos valsčių“ serijos „Versmės“ leidykla
18. Seinų paribio fondas
19. Lenkijos institutas Vilniuje
20. Lenkijos knygos institutas
21. Rodopi Publishers
22. UAB „BOD Group“
23. UAB „Papyrus Lietuva“
24. UAB „Monetų namai“

Bendradarbiaujant su muziejais rengiamos ekspozicijos ir kultūriniai renginiai, su bendrojo lavinimo mokyklomis - skaitomos paskaitos, pranešimai mokyklų ir rajono bendruomenėms, dalyvaujama įvairiuose kultūriniuose ir šviečiamuosiuose renginiuose rajonuose, rengiamos mokyklų ekskursijos institute. Su Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla bendradarbiaujama rengiant šaltinių seriją „Lietuvių literatūros lobynas“. Privačios verslo įmonės mecenuoja instituto veiklą („Kūrybiškiausios metų knygos“ premiją, K. Donelaičio archyvų paieškas ir kt.).

Instituto mokslininkai pastaraisiais metais intensyviai dalyvauja keliant pedagogų kvalifikaciją (skaitomos paskaitos pedagogams, jie supažindindami su naujomis LLTI parengtomis mokymo priemonėmis, vedami praktiniai seminarai).

Ryšiai su socialiniais-kultūriniais partneriais plėtotini įvairiomis kryptimis, tačiau ši veiklos nėra tinkamai vertinami kaip HSM taikomosios mokslinės veiklos produkcija. Ypač tai pasakytina apie instituto parengiamas metodines priemones vidurinei mokyklai ir vykdomą mokytojų kvalifikacijos tobulinimą.

8. Instituto dalyvavimas studijų programose

8.1. Vykdomos doktorantūros programos

Institute vykdomos dvi doktorantūros programos: Filologijos krypties (04H) doktorantūra – kartu su Vilniaus universitetu; Etnologijos krypties (07H) doktorantūra – kartu su Vilniaus universitetu ir Lietuvos muzikos ir teatro akademija. Nuo 2013 m. LLTI turi po dvi valstybės finansuojamas vietas Filologijos ir Etnologijos doktorantūrose.

Naujos programos buvo patvirtintos 2010 m. Institutas iš esmės savo pastangomis inicijavo ir parengė šiuolaikišką, tarpdalykinę etnologijos programą ir praktiškai ją administruoja. Šiuo metu LLTI studijuoja 16 doktorantų; į institutą pastaraisiais metais stoja aukščiausius studijų balus, *cum laude* diplomus turintys universitetų magistrai. 2012 m. LLTI doktorantės L. Laurušaitės disertacija pelnė geriausios humanitarinių ir socialinių mokslų disertacijos apdovanojimą. LLTI kasmet organizuojamos literatūrologijos ir etnologijos doktorantų bei jaunųjų mokslininkų konferencijos, studentų, dėstytojų ir doktorantų vasaros seminaras „Literatūros salos“.

8.2. Podoktorantūrinės stažuotės 2009-2013 m.

2009–2011 m. Institute podoktorantūros stažuotėse stažavosi trys mokslininkai: Laurynas

Katkus, Rimantas Kmita, Giedrė Šmitienė.

Instituto mokslininkų stažuotės kitose mokslo ir studijų institucijose: A. Vaškeliene (LII), Ž. Nedzinskaitė (LII), L. Laurušaitė (LEU), N. Markevičienė (VU).

8.3. dalyvavimas aukštųjų mokyklų studijų programose, studentų praktikų organizavimas

Instituto mokslininkai dėsto VU, LEU, LMTA, ŠU, KU, VDA I, II, III studijų pakopos programose.

LMT finansuojama studentų mokslinė praktika: 2012 - 6 studentai (NLS 2, vad. R. Bleizgienė, B. Speičytė; STS 2, vad. D. Vaitkevičienė, R. Petkevičius; SLS 1, vad. Ž. Nedzinskaitė, TS 1, vad. I. Čiužauskaitė; 2013 – 3 (TS 1, vad. I. Čiužauskaitė, NLS 1, vad. R. Bleizgienė, STS 1, vad. R. Petkevičius).

Nuo 2013 m. intensyviai vykdoma MRU Humanitarinių mokslų instituto studentų praktika (kelios dešimtys praktikos sutarčių).

8.4. Dalyvavimo studijų programose tikslai ateinančiam laikotarpiui (2014-2018 m.)

Doktorantūros studijų programose keliami tikslai: efektyviau išnaudoti doktorantūros partnerystę (siekti, kad doktorantams VU leistų naudotis savo duomenų bazėmis ir priegomis prie tarptautinių DB, kad jiems būtų sudaromos sąlygos dalyvauti ERASMUS mainų programose); skatinti studijų tarpdiscipliniškumą, aktualių tematikų tyrimus; skatinti doktorantų tarptautinį bendradarbiavimą, mainus; aktyvų dalyvavimą jaunųjų mokslininkų renginiuose.

9. Instituto mokslinių tyrimų tarptautiškumas (2009-2013 m.)

9.1. Svarbiausios tarptautinės publikacijos

2009–2013 m. išleista **11 knygų užsienio kalbomis** (6 anglų, 3 lenkų, 1 rusų, 1 vokiečių kalbomis; **6 užsienio leidyklose, 5 – LLTI**). Vyksta derybos dėl straipsnių rinkinio *Maps of Memory: Trauma, Identity and Exile in Gulag Testimonies* (ed. by T. Balkelis, V. Davoliūtė) leidimo prestižinėje Londono Palgrave Macmillan leidykloje. Taip pat pradėtos derybos dėl literatūrologinio rinkinio išleidimo su tarptautine akademine leidykla Peter Lang.

2009 m.

1. Laimonas Briedis, *Vilnius – City of Strangers*, Central European University Press, ISBN 978-963-9776-44-9, 2009.

2. *300 Baltic Writers: Estonia, Latvia, Lithuania: a reference guide to authors and their works /* editorial board Benedikts Kalnačs, Jūratė Sprindytė, Jaan Undusk. - Vilnius: LLTI, 2009. - 387 p. - ISBN 978-9955-698-99-9.

2011 m.

3. *Baltic Memory: Processes of Modernisation in Lithuanian, Latvian and Estonian Literature of the Soviet Period /* edited by Elena Baliutytė, Donata Mitaitė; english language edition Karla Gruodis; reviewers Janina Kursite, Kęstutis Nastopka; translators Diana Bartkutė... [et al.]. – Vilnius: LLTI, 2011. – 243 p. – Angl. – ISBN 978-609-425-042-2

4. *Transitions of Lithuanian Postmodernism: Lithuanian Literature in the Post-Soviet Period*, ed. by Mindaugas Kvietkauskas, Editions Rodopi B.V., Amsterdam–New York, NY 2011.

6. *Zranieni przez czas: Współczesna literatura litewska*, opracowanie i wstęp Donata Mitaitė, Jūratė Sprindytė, Warszawa: Instytut Badań Literackich, 2011, 255 p. ISBN 978-83-61552-40-6

2012 m.

6. *Maps of memory: Trauma, Identity and Exile in Deportation memoirs from the Baltic States* / edited by Violeta Davoliūtė, Tomas Balkelis; reviewer Katherine Jolluck. – Vilnius: LLTI, 2012. – 246 p.: iliustr. – Angl. – ISBN 978-609-425-089-7

7. Mindaugas Kvietkauskas, *Polifonia literatūros w Wilnie okresu wczesnego modernizmu 1904-1915*, Kraków: Universitas, 2012, 345 p.; ISBN 97883-242-2236-0

2013 m.

8. *Grotesque Revisited: Grotesque and Satire in the Post/Modern Literature of Central and Eastern Europe*, Edited by Laurynas Katkus, Cambridge Scholars Publishing: 2013, p. 74-86, ISBN (10): 1-4438-4864-6, ISBN (13): 978-1-4438-4864-0

9. Viktorija Daujotytė, Mindaugas Kvietkauskas, *Litewskie konteksty Czesława Miłosza*, Warszawa, Sejny: Pogranicze, 2013, ISBN: 978-83-61388-34-0

10. *Vydūnas und deutsche Kultur* / Vydūnas-Gesellschaft; Herausgeber Vacys Bagdonavičius, Aušra Martišiūtė-Linartienė; Lektorat Irena Tumavičiūtė; aus dem Litauischen von Jürgen Buch, Markus Roduner. – Vilnius: LLTI, 2013. – 363 p. – ISBN 978-609-425-100-9

11. Багдонавичюс, Вацловас, Мартишюте, Аушра. *Видунас в западноевропейском культурном контексте: между национальным и глобальным* / перевод с литовского Римантаса Сидеравичюса. – Вильнюс: Институт литовской литературы и фольклора, 2013. – 218 с., [12] иллюстр. – ISBN 978-609-425-104-7

Fonografo įrašai

Eduardo Volterio Lietuvoje įrašyti voleliai (1908–1909), saugomi Berlyno fonogramų archyve = Eduard Wolter's cylinders recorded in Lithuania (1908–1909), held in the Berlin Phonogramm-Archiv / parengė Austė Nakienė, Rūta Žarskienė; konsultantė Susanne Ziegler; tarmių redaktorė Danguolė Mikulėnienė, stilistė Danutė Giliasevičienė; vertėjos Ada Valaitis, Veronika Janatjeva; melodijas surinko Eligija Garšvienė. – Vilnius: LLTI, 2011. – 173, [3] p.: iliustr., faks., nat., žml. + 1 garso diskas (CD) [44 restauruoti įrašai / sudarė Austė Nakienė; įrašus restauravo Albrecht Wiedmann, ISBN 978-9955-698-59-3]. – Tekstas liet., angl. – ISBN 978-609-425-074-3.

Užsienio tyrėjų knygos:

1. Lemeškin, Ilja. Sovijaus sakmė ir 1262 metų chronografas: (pagal Archyvinį, Varšuvos, Vilniaus ir I. J. Zabelino nuorašus): [monografija] / mokslinis redaktorius Sergejus Temčinas; recenzavo Eugenija Ulčinaite, Pietro U. Dini; redaktorė Asta Vaškėlienė. – Vilnius: LLTI, 2009. – 332, [1] p.: iliustr., faks. – (Senosios literatūros studijos, ISSN 1392-4982). – Santr. angl. – Tekstas liet., senąja slavų k. – ISBN 978-609-425-008-8
2. „Mano Tėvynė – prie jo širdies“: Gabrielos Eleonoros Mol-Basanavičienės dienoraštis ir laišškai / parengė ir iš vokiečių k. vertė Vaidas Šeferis; redaktorė Ingrida Tatolytė. – Vilnius: LLTI, 2009. – 327 p.: iliustr.: faks. – Tekstas liet., vok. – ISBN 978-609-425-018-7
3. Mickūnas, Algis. Estetika: menas ir pasaulio patirtis: [straipsnių rinkinys] / sudarė Rūta Brūzgienė; redaktorės Rūta Brūzgienė, Birutė Petrauskaitė; moksliniai redaktoriai Arūnas

Sverdiolas, Agnieška Juzefovič. – Vilnius: LLTI, 2011. – 351 p. – ISBN 978-609-425-034-7

4. Venclova, Tomas. Pertrūkis tikrovėje: straipsniai apie literatūrą ir kultūrą / [redaktorė Danutė Kalinauskaitė; tekstus iš rusų k. vertė Donata Mitaitė, Algis Kalėda; tekstus iš lenkų k. vertė Eugenijus Ališanka, Algis Kalėda]. – Vilnius: LLTI, 2013. – 614 p. – ISBN 978-609-425-096-5
5. Litvinskaitė, Daiva. Nuo objekto link subjekto: kūnas lietuvių moterų kūryboje / redaktorė Danutė Kalinauskaitė; recenzentai Violeta Kelertienė, Dalia Cizikaitė. – Vilnius: LLTI, 2013. – 238 p. – Santr. angl. – (Ars critica; ISSN 2029-1833). – ISBN 978-609-425-108-5

9.2. Svarbiausi tarptautiniai projektai

2009–2013 m.

Folkloro tyrimai:

LLTI ir Tartu universiteto Estų ir lyginamosios folkloristikos katedros organizuota tarptautinė jaunųjų folkloristų konferencija „Theoretical Frames and Empirical Research/Teoriniai rėmai ir empiriniai tyrimai“. Vilnius, LLTI, 2012 04 17-18 d.)

16-asis Tarptautinės folkloro naratyvų tyrėjų draugijos (ISFNR) kongresas „Folkloro naratyvai šiuolaikiniame pasaulyje: vienovė ir įvairovė“ (Folk Narrative in the Modern World: Unity and Diversity) (LLTI, VU) (2013 06 25-30 d.)

Lietuvių tautosakos archyvo tyrimai:

2009 m. LLTI Tautosakos archyvo sk. tapo kultūros paveldo skaitmeninimo projekto *EuropeanaConnect* www.europeana.eu/portal/ partneriu. Skaitmeninei bibliotekai EUROPEANA numatoma pateikti archyvinių garso įrašų.

Baltų religijos ir mitologijos tyrimai:

Su Grenoblio Stendalio universiteto Vaizduotės tyrimų centru (Centre de recherches sur l'imaginaire Université Stendhal Grenoble 3), tarptautinė mokslinė konferencija „Baltiškoji pasaulėjauta: nuo mitologijos iki tautosakos“. Konferencija dedikuojama Lietuvos vardo tūkstantmečiui. Vilnius, LLTI, 2009 m. liepos 8–10 d.

Literatūros tyrimai:

LLTI ir Latvijos ambasados organizuota konferencija, skirta latvių poetui, dramaturgui ir visuomeniniam veikėjui Rainiui. Vilnius, LLTI, 2012 09 26.

LLTI vyko kartu su Vydūno draugija, Vokietijos ambasada organizuojama tarptautinė konferencija „Vydūnas ir vokiečių kultūra“, 2013 02 20

Surengti seminarai:

Czesławo Miłoszo seminaras. Vilnius, LLTI, 2010 04 30.

Czesławo Miłoszo seminaras. Vilnius, LLTI, 2010 05 13.

Czesławo Miłoszo seminaras. Vilnius, LLTI, 2010 12 17.

VI akademinis vasaros seminaras, skiriamas Czesławo Miłoszo šimtmečiui paminėti. Hołny Mejera-Krasnogruda (Seinų kraštas, Lenkija), 2011 08 29-31.

Sovietmečio literatūros tyrimai:

Sovietmečio tyrimų seminaras. Dr. Jonathan Brent (YIVO instituto direktorius, Niujorkas) skaitė pranešimą „Isaako Babelio mirties paslaptis pagal NKVD bylą apie jo areštą, tardymą ir bausmės įvykdymą (The Secret Death of Isaac Babel, based on the account in the Babel NKVD dossier of his arrest, interrogation, and execution)“. Vilnius, LLTI, 2010 01 26.

Tarptautinis seminaras „Atminties žemėlapiai: trauma, tapatybė ir tremtis Gulago tremtinių liudijimuose“. Vilnius, LLTI 2012 10 2

LLTI ilgalaikės programos „Sovietmečio tyrimai“ surengti prof. J. Dovrenkos (Šefildo universitetas, Didžioji Britanija) seminarai: „Skaitymas ir literatūros kanono formavimas sovietiniu laikotarpiu: institucijos ir praktikos“, „Socialistinis realizmas ir realusis socializmas“, „Sovietinė daugiatautė literatūra: prieigos, problemos ir tyrimo perspektyvos“.

Lietuvių literatūros ir tautosakos institute 2013 m. organizuotas tarptautinis baltistų seminaras „Literatūros salos, kultūros archipelagai: baltistika be sienų“.

LLTI vyko Sakytinės tautosakos skyriaus organizuota profesoriaus Ulrich Marzolph (Getingenas, Vokietija) paskaita *What "Nights"? Expert knowledge vs. lay perception of the world's most famous story collection/Kokios „naktys“? Mokslinis žinojimas vs. populiaris samprata apie garsiausią pasaulio pasakų rinkinį.*

9.3. Svarbiausios tarptautinės konferencijos

2009 m.

Tarptautinė konferencija 6th Central and Eastern European Conference on Phenomenology „*In statu nascendi: Phenomenology, Pedagogy, Psychotherapy*“ (EHU, VGTU, LLTI)

VIII tarptautinė Baltijos šalių literatūrologų konferencija "Baltų atmintis: pabaigos pradžia (literatūros procesai 1968–1988)"

Tarptautinė konferencija „Baltiškoji pasaulėjauta: nuo mitologijos iki tautosakos“. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Grenoblio Stendalio universiteto Vaizduotės tyrimų

centras (*Centre de recherches sur l'imaginaire Université Stendhal Grenoble 3*).

2010 m.

Tarptautinė konferencija “Paskutiniai raštų tomai: autobiografinio rašymo trajektorijos” (kartu su VU LSC).

Tarptautinė konferencija „Žalgiriui-600. Istoriniai mūšiai Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės raštijoje“. VIII Jurgio Lebedžio skaitymai.

2011 m.

Tarptautinė konferencija „Satyra ir groteskas post/moderniojoje Vidurio ir Rytų Europos literatūroje“

Tarptautinė konferencija „Česlovo Milošo laikai ir vietos“.

2012 m.

Tarptautinė konferencija „Dvi tautos ir aštuoni regionai: baltiška, tautinė, regioninė savimonė literatūroje ir kultūroje“

Tarptautinė jaunųjų folkloristų konferencija "Theoretical Frames and Empirical Research/Teoriniai rėmai ir empiriniai tyrimai".

Maironis ir jo epocha (LLTI, VDU Lietuvių literatūros katedros ir Lietuvos dailės muziejus)

Tarptautinė konferencija „Petras Skarga SJ ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kultūra 1612-2012“ (LLTI, VU)

2013 m.

16-asis Tarptautinės folkloro naratyvų tyrėjų draugijos (ISFNR) kongresas „Folkloro naratyvai šiuolaikiniame pasaulyje: vienovė ir įvairovė“ (Folk Narrative in the Modern World: Unity and Diversity) (LLTI, VU)

9. 4. Instituto tarptautinių tyrimų vizija ateinančiam laikotarpiui (2014-2018 m.)

1. Įgyvendinti ilgalaikėse MTEP programose numatytą tarptautinę tyrimų sklaidą (tarptautinės konferencijos, leidiniai).

2. Toliau intensyvuoti mokslinius ryšius su užsienio baltistikos centrais, tęsiant ES lėšomis finansuojamą projektą (mokslininkų stažuotės, bendri seminarai, leidiniai), įtraukiant į šį tinklą naujus centrus, siejant šį bendradarbiavimą su instituto ilgalaikė baltistikos programa.

3. Naujų kolektyvinių publikacijų ir monografijų parengimas užsienio kalbomis ir išleidimas prestižinėse tarptautinėse leidyklose, su kuriomis jau užmegzti geri bendradarbiavimo ryšiai; naujų tokio pobūdžio ryšių paieška.

4. Pasiiekti sėkmingo dalyvavimo tarptautiniuose mokslo konsorciumuose ir tinkluose, vykdančiuose HERA, COST ir kitų ES programų priemones.

5. Inicijuoti naujus teorinius ir tarpdalykinius lituanistikos tyrimus, orientuotus į tarptautinę plėtrą.

10. Instituto tyrimų socialinė-kultūrinė plėtra

10.1. Kokie svarbiausi socialinės-kultūrinės plėtros darbai atlikti 2009-2013 m.?

Didžiausi pastarųjų metų darbai skirti vidurinio švietimo sistemos lituanistikos poreikiams: LLTI vadovavo atnaujinant lietuvių kalbos ir literatūros bendrojo ugdymo programas 11-12 klasei, šiuo metu rengia programas 5-10 klasei, parengė ir išleido solidžias šaltinių bei metodines priemones – *Lietuvių literatūros chrestomatijas 11-12 klasei* (2011-2012, 4 knygos) bei laisvai prieinamas e-chrestomatijas, kurias galima naudoti įvairiais skaitmeniniais formatais; kuriama mokyklinių lituanistikos šaltinių duomenų bazė (ES projektas); rengiama literatūros mokymo moduliais 11-12 klasėje programa; teikiami projektai kitoms ugdymo priemonėms rengti. Aktyviai bendradarbiaujama su Lietuvos mokyklomis, kartu su ŠMM organizuojamos nacionalinės mokytojų konferencijos ir mokytojų kvalifikacijos ugdymo seminarai. LLTI organizuoja nemažai kultūros renginių: tai Kūrybiškiausių knygų dvyliktuko ir jo laureato skelbimas Vilniaus knygų mugėje, Klasikos skaitymai per Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną, V. Kubiliaus premija už literatūros kritiką, „Tautosakos medaus“ nominacijos, knygų pristatymai įvairiose Vilniaus erdvėse ir regionuose, Vileišių rūmų paveldui skirti renginiai. Dalis LLTI mokslininkų dalyvauja kultūros medijose, skelbia recenzijas, publicistiką, yra populiarūs radijo komentatoriai.

1. Č. Milošo metų renginiai ir leidiniai: Tarptautinė konf. Vilniuje Česlovo Milošo vietos ir laikai 2011 m. birželio 26-28 d. Milošo kelio kultūrinė programa (LLTi koordinavimas); Tarptautinės moksl. Konferencijos: Krokuvos u-tet, University College London, Paryžiau Sorbonos u-tet. Seminarai tarptautinėje Jeruzalės knygų mugėje. Lietuvos ambasadoje Paryžiuje, Madrido menų centre, Kopenhagos karališkoje bibliotekoje, Lietuvos ambasadoje Londone. Literatūros salos, - LLTI, Lenkijos institutas Vilniuje, Varšuvos unžtats (rugpj. Mėn.)

A. Kalėda 2010-11 vadovavo projektui „Czesłowo Miłoszo kūryba: modernioji LDK tradicijų tąsa“ (LMT).

Leidiniai:

Miłosz, Czesław. Poezijos liudijimas: šešios paskaitos apie mūsų amžiaus skaudulius / vertė Brigita Speičytė, Mindaugas Kvietkauskas; eilėraščius vertė Mindaugas Kvietkauskas; redaktorė Audrė Kubiliūtė. – Vilnius: LLTI, 2010. – 119 p. – Tekstas liet., lenk. – ISBN 978-609-425-035-4

Daujotytė, Viktorija, Kvietkauskas, Mindaugas. Lietuviškieji Česlovo Milošo kontekstai: monografija / recenzentai Vytautas Martinkus, Rimantas Miknys; redaktorė Rimantė Umbrasaitė. – Vilnius: LLTI, 2011. – 359 p., [12] iliustr. lap., portr. – Santr. angl., lenk. – Česlovo Milošo metai, 2011. – ISBN 978-609-425-052-1

2011. Suteikta Česlovo Milošo metų premija, steigėjai: Lenkijos institutas, Nacionalinė žurnalistų kūrėjų asociacija ir Lietuvos žurnalistų sąjunga.

Czesłowo Miłoszo kūryba: modernioji LDK tradicijų tąsa: [straipsnių rinkinys] / sudarytojas Mindaugas Kvietkauskas; redaktorė Laima Arnatkevičiūtė; recenzentai Rūstis Kamuntavičius, Rita Tūtlytė. – Vilnius: LLTI, 2012. – 299 p. – Aut.: Darius Kuolys, Brigita Speičytė, Mindaugas Kvietkauskas, Algis Kalėda ... [et al.]. – ISBN 978-609-425-073-6

Viktorija Daujotytė, Mindaugas Kvietkauskas, *Litewskie konteksty Czesława Miłosza*, Warszawa, Sejny: Pogranicze, 2013.

2.K. Donelaičio metų renginiai ir leidiniai:

2013 m. gruodį LR Seime atidaryta LLTI parengta paroda „Lietuviškasis Homeras:

Kristijonas Donelaitis Lietuvoje ir pasaulyje“ (parodos kuratorius – G. Vaškelis). 2014 m. paroda bus demonstruojama ES Parlamente Briuselyje, Prūsijos istorijos muziejuje Potsdame, planuojamas jos eksponavimas Varšuvoje ir Maskvoje. Vykdomas projektas „Donelaitis300“ (vad. M. vaicekauskas) 2013-2014 m.

Leidiniai:

Jankevičiūtė, Giedrė, Vaicekauskas, Mikas. Visagalė tradicija: Kristijono Donelaičio poemos “Metai” iliustracijos ir vaizdinis kanonas = An Omnipotent Tradition: the illustrations and the visual canon of Kristijonas Donelaitis’s poem “Metai”: studija / pratarmė Pauliaus Subačiaus; redaktoriai Giedrė Olsevičiūtė, Chad Damon Stewart; vertimai į anglų k. Aušra Simanavičiūtė; korektorė Daiva Krištopaitienė; recenzavo Ingrida Korsakaitė, Eligijus Raila. – Vilnius: LLTI, 2013. – 170 p.: iliustr. – Tekstas liet., angl. – ISBN 978-609-425-105-4

Donelaitis, Kristijonas. Metai: [poema] / sudarytojas Gytis Vaškelis; įvado autorius Darius Kuolys; redaktoriai Mikas Vaicekauskas; skanduotę parengė Eglė Patiejūnienė. – Vilnius: LLTI, 2013. – 217 p. + 1 garso diskas (CD) / [skaito Rolandas Kazlas; garso režisierė Sonata Jadevičienė]. – (Gyvoji poezija). – ISBN 978-609-425-093-4

Donelaitis, Kristijonas. Metai: [poema] / sudarytojas Gytis Vaškelis; įvado autorius Darius Kuolys; redaktoriai Mikas Vaicekauskas; skanduotę parengė Eglė Patiejūnienė. – Vilnius: LLTI, 2013. – 148 p. + 1 garso diskas (CD) / [skaito Rolandas Kazlas; garso režisierė Sonata Jadevičienė]. – ISBN 978-609-425-106-1 (minkšt. virš.)

Kristijono Donelaičio rankraščiai: Fotografinis leidimas. Parengė Mikas Vaicekauskas, Vilnius: LLTI, 2014.

3. „Gyvosios poezijos“ serija (Nuo 2006 m. išesti 7 poezijos rinkiniai su CD, 2009-2013 m. – 5)

1. Šimkus, Vladas. *Po žeme ir dangum*: [poezijos rinktinė] / knygos sudarytoja ir įvado autorė Dalia Satkauskytė; redaktoriai Virginijus Gasiliūnas. – Vilnius: LLTI, 2009. – 191 p.: portr. + 1 garso diskas (CD) [46 garso įrašai / skaito Rolandas Kazlas]. – ISBN 978-609-425-014-9.

2. Baranauskas, Antanas. *Anykszcziū szilėlyys*: prieš 150 metų sukurtą poemą pristatė ir įbalsino Skirmantas Valentas; [redaktoriai Virginijus Gasiliūnas; recenzantai Rūta Kazlauskaitė, Bonifacas Stundžia]. – Vilnius: LLTI, 2009. – 43 p. : iliustr. + 1 garso diskas (CD). – (Gyvoji poezija). – ISBN 978-609-425-022-4.

3. Venclova, Tomas. *Visi eilėraščiai, 1956–2010* / redaktorė Donata Mitaitė; garso įrašų redaktoriai Virginijus Gasiliūnas. – Vilnius: LLTI, 2010. – 402 p. + 1 garso diskas (CD) [(ne) Visi eilėraščiai: 33 garso įrašai / skaito Tomas Venclova. Vilnius: LLTI, 2011]. – (Gyvoji poezija). – ISBN 978-609-425-043-9.

4. Maironis. *Pavasario balsai: lyrika*. – 28-asis leidimas / įvado autorius ir parengėjas Manfredas Žvirgždas. – Vilnius: LLTI, 2012. – 247 p. + 1 garso diskas (CD) [36 garso įrašai / skaito Andrius Bialobžeskis]. – (Gyvoji poezija). – ISBN 978-609-425-079-8.

5. Donelaitis, Kristijonas. Metai: [poema] / sudarytojas Gytis Vaškelis; įvado autorius Darius Kuolys; redaktoriai Mikas Vaicekauskas; skanduotę parengė Eglė Patiejūnienė. – Vilnius: LLTI,

2013. – 217 p. + 1 garso diskas (CD) / [skaitytojas Rolandas Kazlas; garso režisierė Sonata Jadevičienė]. – (Gyvoji poezija). – ISBN 978-609-425-093-4

4. Straipsniai:

2009–2013 m. publikuota **518 mokslo straipsnių, recenzijų recenzuojamuose periodiniuose, tęstiniuose ir vienkartinuose leidiniuose**: 2013 m. 76, 2012 – 108, 2011 m. – 122; 2010 m. – 88; 2009 m. – 124.

5. LLTI įsteigtos premijos:

2009–2013 m. buvo renkamas kūrybiškiausių knygų dvyliktukas (ŠLS), vyko kasmetinės Instituto premijos už kūrybiškiausių pernai išleistą knygą įteikimo renginiai, 2012 m. įsteigta Vytauto Kubiliaus vardo premija.

10.2. Kokia instituto leidybos ir leidinių platinimo padėtis, spręstinios problemos?

2009–2013 m.

Leidybinė veikla. Instituto leidybos centras 2009–2013 m. išleido **136 leidinius**. Instituto leidybinė veikla buvo sudėtinė LMT finansuojamų projektų įgyvendinimo dalis, leidybos projektus finansavo KM, KRF. Knygos platinamos per internetinio knygyno „Patogu pirkti“ tinklą, knygyne „Akademinė knyga“ ir keliuose kituose knygynuose, instituto knygynėlyje, tačiau platinimo problema yra neišspręsta, nes didieji komerciniai knygynų tinklai nėra suinteresuoti mokslo knygų ir rimtų šaltinių platinimu, taiko itin nepalankias mažesniems leidėjams platinimo sąlygas ir labai didelius antkainius. Pažymėtina, kad institutas dosniai dovanoja valstybės paramą gavusias knygas bibliotekoms, mokykloms, kultūros organizacijoms, jų renginiams, už 2013 m. akcijai „Knygų Kalėdos“ Lietuvos vaikams padovanotą didelį knygų skaičių yra gavęs Prezidentės D. Grybauskaitės padėką. Tačiau daugumos instituto knygų platinimo laikas būna pernelyg ilgas, dideli tiražų kiekiai susikaupia sandėliuose. Todėl platinimą ir knygų reklamą reikia aktyvinti visais prieinamais būdais, tam labiau įpareigoti vadybininkus. Kartu reikia racionaliau nustatyti mokslinės literatūros tiražų apimtis.

Parduota knygų už 1 199 937,82 Lt

Perduota neatlygintinai valstybinėms biudžetinėms, savivaldybių biudžetinėms įstaigoms: 697 614,98 Lt (+ 356 267,42 Lt. 2013 m. LR Prezidentės inicijuotai akcijai „Knygų kalėdos“) viso – 1 053 882,40 Lt

2009 m.

Parduota: 68870,81 Lt

Perduota neatlygintinai valstybinėms biudžetinėms, savivaldybių biudžetinėms įstaigoms: 134577,11 Lt

2010 m.

Parduota: 92834,56 Lt

Perduota neatlygintinai valstybinėms biudžetinėms, savivaldybių biudžetinėms įstaigoms: 415497,80 Lt

2011 m.

Parduota: 380288,97 Lt

Perduota neatlygintinai valstybinėms biudžetinėms, savivaldybių biudžetinėms įstaigoms: 19152,66

2012 m.

Parduota: 463706,87 Lt

Perduota neatlygintinai valstybinėms biudžetinėms, savivaldybių biudžetinėms įstaigoms: 95638,53

2013 m.

Parduota: 194236,59

Perduota neatlygintinai valstybinėms biudžetinėms, savivaldybių biudžetinėms įstaigoms: 32748,86 (+24046 kn. vnt. 356267,42 Lt. 2013 m. LR Prezidentės inicijuotai akcijai „Knygų kalėdos“)

10.3. Kokia renginių organizavimo ir informacijos sklaidos padėtis, spręstinos problemos?

LLTI mokslininkai dalyvauja įvairių institucijų renginiuose, Instituto renginiuose dalyvauja įvairių institucijų mokslininkai, studentai, moksleiviai. Institutas yra žinomas kultūrinės veiklos centras. Nemažai informacijos apie renginius pateikia LRT, kitos žiniasklaidos priemonės. Tačiau informacijos apie LLTI mokslinę ir kultūrinę veiklą sklaida turėtų būti nuolatinė, pateikiama platesniame medijų tinkle, kad pasiektų kuo platesnę auditoriją, foruotuotą LLTI, kaip svarbaus kultūros centro įvaizdį.

1. Renginiai:

Akademinis vasaros seminaras „Literatūros salos“ 2009–2013m.

Kasmetinis renginys „Klasikos skaitymai“

Kiekvienais metais surengiama kelios dešimtys kultūros renginių, knygų pristatymų. (http://www.llti.lt/lt/naujienu_archyvas)

2. Konferencijos:

Surengta 47 konferencijos (iš jų 13 tarptautinės): 2009 m. 11 (5 nacionalinės, 6 tarptautinės), 2010 m. 11 (9 nacionalinės, 2 tarptautinės konferencijos), 2011 m. 5 (3 nacionalinės, 2 tarptautinės konferencijos; 2012 m. 13 (11 nacionalinių, 2 tarptautinės), 2013 m. 7 (6 nacionalinės, 1 tarptautinis kongresas).

10.4. Kokie svarbiausi socialinės-kultūrinės plėtros tikslai numatomi 2014-2018 m.?

1. Rengti literatūros mokslo populiarinimo knygas – pvz., populiariai ir kartu intelektualiai pateiktas rašytojų biografijas, kompaktiškas kūrybos studijas.
2. Skelbti daugiau tekstų žiniasklaidoje, ypač literatūros ir kultūros kritikos.
3. Dalyvauti tobulinant liuanistinį švietimą mokyklose – kartu su mokytojais ekspertais rengti naujos kartos vadovėlius, metodines priemones, internetinius išteklius mokyklai.
4. Plėtoti instituto e-leidybą ir audioknygų rengimą, kurti akademinų raštų elektronines versijas, internetinį leidinių platinimą, informacijos sklaidą internete.
5. Vykdyti mokytojų, gambiausių mokinių, kitų socialinių grupių edukacines programas.

11. Koks šiuo metu yra Instituto vaidmuo bendroje liuanistikos plėtroje? Koks jis turi būti ateityje?

Institutas yra pagrindinė lietuvių literatūros ir tautosakos mokslo institucija, čia dirba daugiausia šių krypčių mokslininkų ir doktorantų, yra didžiausia šioms kryptims skirta infrastruktūra, sukuriama daugiausia mokslinės produkcijos, plėtojamos pagrindinės tyrimų programos, leidžiami fundamentalūs šaltiniai ir prestižiniai mokslo žurnalai. Institutas vykdo daug šios srities sklaidos darbų plačiai visuomenei, veikia kaip stipriausias lituanistinis akademinės leidybos centras. Per pastaruosius metus Institutas tapo svarbiausia mokslinė institucija, kuriančia lituanistinio ugdymo programas ir mokymo priemones vidurinio švietimo sistemai.

Instituto vaidmuo svarbus ir tam tikrų tarpdalykinių tyrimų plėtrai: pvz., etnologijos, kultūros antropologijos (tarpdalykinė etnologijos doktorantūra, prigimtinės kultūros tyrimų koncepcija); senosios Lietuvos kultūros istorijos tyrimų (bendri su istorikais moksliniai projektai); sovietmečio kultūros analizės (tarpdalykiniai sovietmečio seminarai); atminties (projektas „Atminties žemėlapiai“, folkloristų vykdomi atminties naratyvų tyrimai); miesto kultūros (projektas „Sostinė kaip tapatumo simbolis“); daugiakultūriškumo (daugiakalbės Lietuvos literatūros tyrimai, Č. Milošo šimtmečio projektas).

Teorinio lituanistikos atsinaujinimo darbai labiausiai susiję su dviem kryptimis: sociokultūrine (literatūros sociologija, kultūros antropologija, naujasis istorizmas, postkolonializmas, literatūros topografija) ir fenomenologine-hermeneutine teorine perspektyva (hermeneutikos kritinė refleksija, kūno fenomenologija, performatyvumo teorija). Knygų serijoje „XX amžiaus literatūros teorijos“ institutas pirmą kartą pateikė visų svarbiausių šiuolaikinių teorijų spektrą lietuvių kalba. Tačiau trūksta mokslininkų susitelkimo teorijų plėtotei, nuoseklesnių diskusijų ir programų, vyksta daugiau atskirų tyrėjų darbai.

Lituanistikos infrastruktūra stiprinama vykdant stambius tautosakos archyvų skaitmeninimo projektus, kuriant e-mokymo priemones ir internetinius lituanistikos šaltinių išteklius, atnaujinant saugyklų fizinę infrastruktūrą ir apsaugą (3 ES projektai). Institute jau sutelktos nemažos lituanistinio paveldo skaitmeninimo ir projektų administravimo kompetencijos. Skaitmeninimo darbai iki šiol apima tik dalį instituto išteklių, nėra pradėtas literatūros rankraštyno skaitmeninimas. Tačiau šis rankraštynas pastaraisiais metais aktyviai pildomas nauja, itin vertinga tyrimams medžiaga. Būtinasis tęstinis skaitmeninimo ir infrastruktūros atnaujinimo finansavimas, tačiau iki šiol nėra aišku, ar tam bus skirtos ES finansavimo priemonės ateinančiu laikotarpiu.

Instituto vaidmuo tarptautinėje lituanistikos plėtroje stiprus atskirose srityse: tarptautinės baltistikos (tęstinis bendradarbiavimas su užsienio baltistikos centrais ES projektas, ryšiai su AABS, vidinė ilgalaikė baltistinių tyrimų programa); folkloro naratyvų ir etnologijos tyrimų (tarptautinis kongresas Vilniuje, publikacijos, tarptautiniai jaunųjų folkloristų seminarai, rengiami kartu su Tartu universitetu); sovietmečio literatūros tyrimų (tarptautiniai seminarai, LLTI mokslininkų tarptautiniai vizitai, planuojama tarptautinė konferencija), šiuolaikinės lietuvių ir regiono literatūros tyrimų (išleistos kelios knygos prestižinėse užsienio leidyklose). Institutas aktyviai dalyvauja tikslinėse tarptautinės literatūros sklaidos programose (pvz., K. Donelaičio, Č. Milošo, Giuseppe Acerbi premijos ir pan.), čia užmegzti geri ryšiai su Lietuvos ambasadamis užsienyje. Daugialypio bendradarbiavimo ryšiai tradiciškai sieja su Lenkijos mokslo institucijomis. Reikia geriau išnaudoti jau esamą tarptautinio bendradarbiavimo tinklą – didesniems projektams ir reikšmingiems tarptautiniams leidiniams.

Lituanistinių studijų kontekste Instituto vaidmuo svarbus doktorantūros srityje, kur plėtojamas bendradarbiavimas su VU, LMTA. Tačiau bakalauro ir magistro studijų programose LLTI kaip

institucijos vaidmuo menkas. Lietuvos universitetų studijų programos, studentų specializacijos su institutu nėra koordinuojamos. Universitetuose dėsto, studentų darbams vadovauja atskiri mokslininkai. Institute vyksta studentų praktikos (ypač intensyviai – iš Mykolo Riomerio universiteto, iš kitų – tik pavienės, būna praktikų iš užsienio, ypač Jungtinės Karalystės, universitetų). Nesukurta mokslininkų ir dėstytojų mainų, vadovėlių ir kitų mokymo priemonių rengimo aukštosioms studijoms sistema.

Bendradarbiavimas su kitais lituanistiniais institutais nėra tolygus. Moksliniu požiūriu esmingiausiai ir produktyviausiai bendradarbiaujama su Lietuvos istorijos institutu. Su Lietuvių kalbos institutu daugiausiai bendradarbiaujama šaltinių rengimo ir skaitmeninimo, paveldo sklaidos srityse, tačiau jau ilgesnį laiką trūksta bendradarbiavimo tarp kalbotyros ir literatūrologijos/folkloristikos mokslinių idėjų lygiu. Fragmentiščiausias bendradarbiavimas su Lietuvos kultūros tyrimų institutu. Ryšiai su kitais mokslo institutais, nunykę aukštojo mokslo reformos metais, pastaruoju metu pamažu atgyja atsikūrus Lietuvos mokslo institutų direktorių konferencijai.

Lituanistikos politikos sferoje institutas yra atstovaujamas svarbiausiose instancijose – Lituanistikos plėtros komisijoje prie LR Vyriausybės, Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijoje prie LR Seimo, Lietuvos švietimo taryboje, Etninės kultūros globos taryboje, LMT Humanitarinių ir socialinių mokslų komitete ir kitose ekspertinėse tarybose bei darbo grupėse. Institutas buvo vienas iš steigėjų įkuriant svarbią švietimo politikos požiūriu organizaciją – *Lituanistų sambūrį*, veikia jo valdyboje. Politinėje sferoje dažniausiai veikiama vieningai su kitais lituanistiniais institutais. Reali įtaka sprendimams labai priklauso nuo politinės valios ir valdžios prioritetų, tarp kurių lituanistika, nepaisant deklaracijų, dažniausiai tebeužima antraeilį vaidmenį.

Apibendrinant galima teigti, kad instituto vaidmuo per pastaruosius metus stiprėja tiek vykdant tradicinius ilgalaikius lituanistikos uždavinius, tiek plėtojant naujas veiklos sferas (įvairiopa projektinė veikla, vidurinio ugdymo kaita, tarpdalykiniai tyrimai, stambūs skaitmeninimo projektai), tiek vykdant lituanistikos sklaidą Lietuvoje ir užsienyje. Kartu kyla poreikis imtis ambicingesnių lituanistikos plėtros ir atsinaujinimo tikslų, įtvirtinti instituto mokslinę lyderystę, sustiprinti tarptautinę ir tarpdalykinę plėtrą, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, modernizuoti tas tyrimų kryptis ir infrastruktūros dalis, kur per maža pozityvios kaitos. Tai būtų galima pasiekti lengviau, jei mažėtų objektyvių sisteminių kliūčių.

12. Kokie svarbiausi HSM plėtros ir šių mokslų politikos iššūkiai ir problemos aktualiausi Instituto veiklai? Kaip šias problemas reikėtų spręsti?

Pagrindinės sisteminės problemos išlieka nepakitusios per ilgą laikotarpį:

1. Per menki, socialiai neadekvatūs biudžetiniai mokslininkų atlyginimai, mažinantys motyvaciją arba lemiantys per didelius papildomo darbo krūvius, menkinantys mokslinio darbo patrauklumą jaunajai kartai, kliudantys visai HSM sferos modernizacijai;
2. Nuoseklus strateginio politinės valdžios požiūrio į HSM ir konkrečiai lituanistikos reikšmę valstybei trūkumas, esamų strategijų formalumas;
3. Nuolat auganti biurokratinio mokslo administravimo našta, ypač vykdant ES projektus; itin sudėtingas viešųjų pirkimų administravimas, reikalaujantis didelių ne tik

administracijos, bet ir mokslininkų laiko sąnaudų;

4. Nepakankamas ilgalaikių MTEP programų poreikių finansavimas, neužtikrinantis visaverčio tyrimų proceso, rezultatų publikavimo, normalios tarptautinės ir socialinės-kultūrinės sklaidos;
5. Itin nepalankus HSM taikomosios produkcijos bei kitų darbų, atliekamų socialinių ir kultūrinių partnerių užsakymu, vertinimas, lyginant su gamtos ir tikslųjų mokslų darbų, atliekamų privačių verslo įmonių užsakymu, vertinimu.
6. Formali ir kartais neadekvati, prioritetų neatitinkanti LMT projektų ekspertizė, mažinanti projektinės veiklos motyvaciją, konstruktyvaus dialogo tarp LMT ir mokslininkų bendruomenės trūkumas.

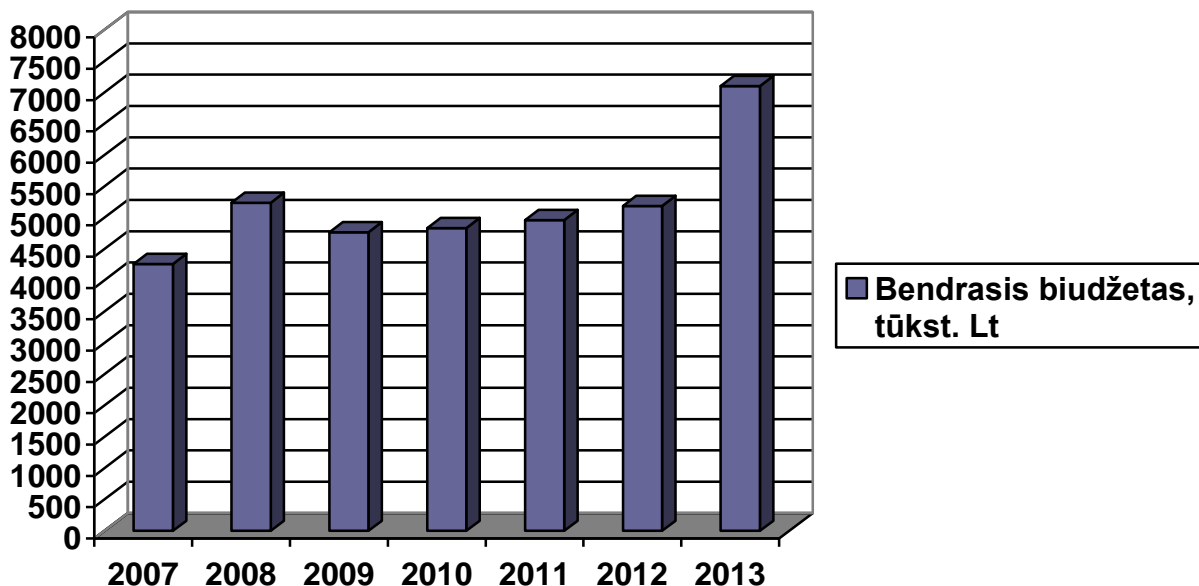
Pagrindines problemas padėtų išspręsti:

1. Nuoseklūs politinės valios sprendimai, įgyvendinami realiai bendradarbiaujant ir konsultuojantis su mokslo bendruomene;
2. Šios bendruomenės vienijimasis, siekiant paveikti mokslo politiką vykdančias institucijas.

13. Instituto biudžeto išsklotinė ir jo dinamika (bazinio ir projektinio finansavimo santykis 2009-2013 m.)

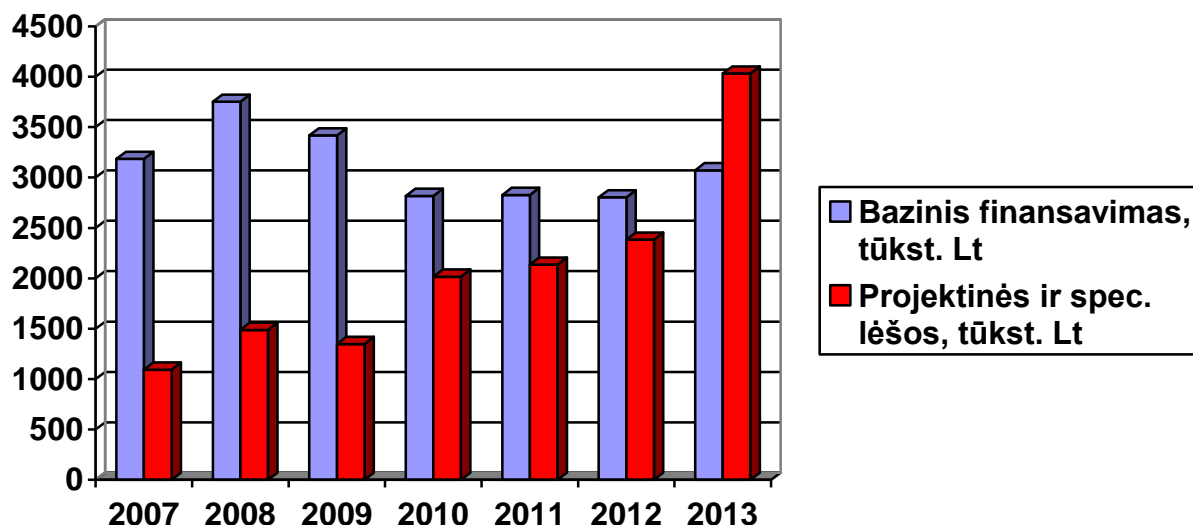
Bendrojo LLTI biudžeto dinamika 2007-2013 m.

Biudžeto išsklotinėje palyginimui pateikiami ir anksčiau laikotarpio (2007-2008 m.) duomenys. Lyginant su 2007-2008 m., analizuojamojo laikotarpio pradžioje vyko instituto lėšų mažėjimas dėl finansinės krizės 2009-2010 m., kai institutui buvo 23,8 proc. sumažintas bazinis finansavimas. Tačiau šį mažėjimą bendrajame biudžete iš dalies kompensavo palaipsniui didėjanti projektinių ir specialiųjų lėšų dalis, kuri ypač ryškiai išaugo 2013 m. Bendras biudžetas 2012 m. peržengė 5 mln. Lt ribą ir priartėjo iki prieškrizinio lygio, o pernai pasiekė iki šiol didžiausią 7,1 mln. Lt lygį. Šis šuolis iš esmės įvyko dėl projektinių ir specialiųjų lėšų, o ne dėl bazinio finansavimo augimo.

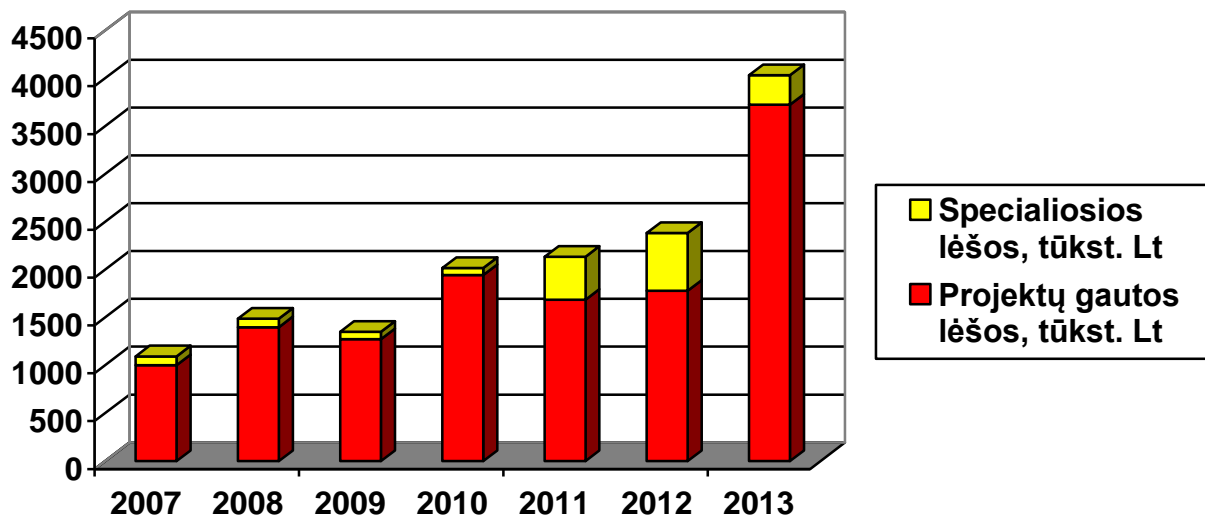
LLTI bazinio finansavimo ir projektinių bei specialiųjų lėšų palyginimas 2007-2013 m.

Instituto projektinių lėšų augimas ženkliau prasidėjo nuo 2008 m. 2009 m. tempą sumažino finansinės krizės situacija ir projektinio mokslo finansavimo pertvarka. Augimas 2010-2012 m., pasiekiant prieškrizinį bendro biudžeto lygį, vyko dėl LMT projektinio finansavimo ir ypač dėl ES projektinių lėšų, taip pat dėl specialiųjų lėšų (daugiausiai gaunamų iš leidybos) didėjimo. Kaip matyti iš žemiau pateikiamos lentelės, analizuojamu laikotarpiu bazinio finansavimo ir projektinių bei spec. lėšų dalys vis labiau susilygino, o 2013 m. projektinių ir spec. lėšų dalis pirmą kartą viršijo bazinio finansavimo dalį. 2014 m. projektinės ir spec. lėšos sudarė jau 56,7 proc. viso instituto biudžeto. Tai akivaizdžiai rodo efektyvios mokslo vadybos institute svarbą.

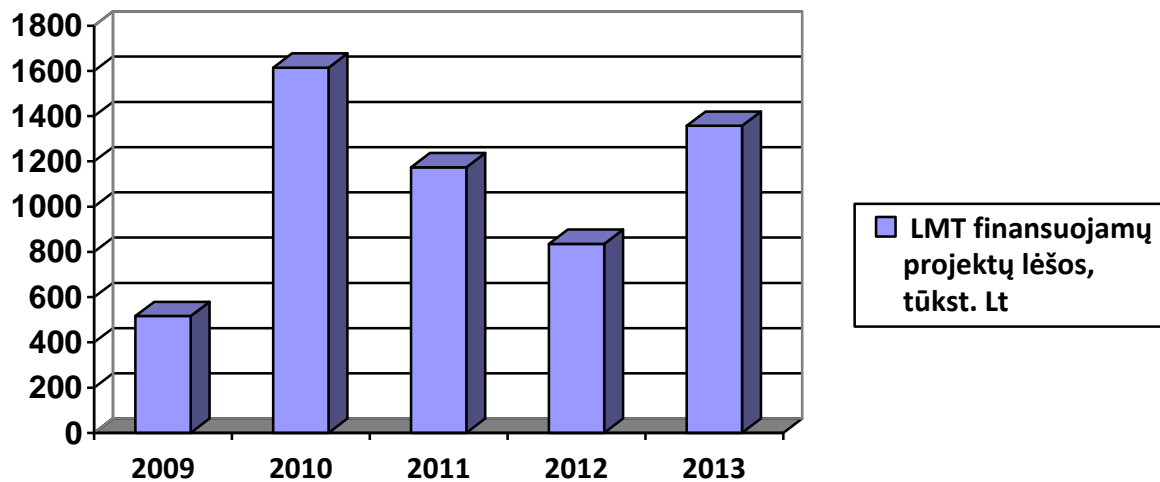
LLTI gautų projektinių ir specialiųjų lėšų palyginimas 2007-2013 m.

Projektinių lėšų augimui daugiausiai pagreičio suteikė ES struktūrinių fondų ir LMT programos. 2011-2012 m. labai žymiai – daugiau nei 500 tūkst. Lt - išaugo instituto už leidinius gaunamų specialiųjų lėšų suma, ypač pradėjus rengti taikomuosius leidinius mokykloms. Tai lėmė dalies darbuotojų persiorientavimą į šio pobūdžio plėtros darbus. 2013 m. baigiamuosius etapus pasiekė pagrindiniai instituto vykdomi ES projektai, tai iš esmės ir lėmė didelį šios lėšų dalies šuolį.

LMT finansuojamų projektų lėšos

Nuo 2009 m. vidurio, kai LMT pradėjo įgyvendinti nacionalines mokslo programas ir kitas finansavimo priemones, projektams gautų lėšų dalis svyravo. Didžiausias finansavimo šuolis 2010 m. (1,6 mln. Lt) susijęs su LMT programų įgyvendinimo pradžia ir mokslininkų orientacija į projektinę veiklą, mažėjant bazinio finansavimo lėšoms. 2011-2012 m. dalis mokslininkų orientavosi į kitus projektinio finansavimo šaltinius, ypač ES projektus ir mokymo priemonių rengimą. Pernai iš LMT gautas finansavimas vėl ženkliai padidėjo (iki 1,35 mln. Lt).

14. Strateginiai veiklos uždaviniai 2014-2018 m. laikotarpiui

1. 2014-2018 m. būtina užtikrinti sėkmingą vykdomų ilgalaikių MTEP programų įgyvendinimą ir naujų sukūrimą laikotarpio pabaigoje. Ilgalaikės programos leidžia strategiškai

planuoti ir stabiliai vykdyti pagrindinę mokslinę veiklą. Vis dėlto jų finansavimas apima tik darbo užmokestį. Visų kitų poreikių (tyrimų ir šaltinių leidybos, stažuočių, ekspedicijų, mokslinės literatūros įsigijimo ir kt.) finansavimo šaltiniai (per LMT konkursus) nėra stabilūs, tad institutas privalės papildomai užtikrinti projektinio ar vidinio finansavimo šaltinius. Reikia siekti, kad gerėjant mokslinės veiklos rezultatams, institutas įgytų daugiau norminių etatų ir galėtų pradėti papildomas ilgalaikes programas.

2. Vidinės instituto tyrėjų grupių programos potencialiai gali peraugti į ilgalaikes MTEP programas, jų kūrimasis institute yra toliau skatintinas, remiant perspektyviausias idėjas.

3. Didžiausias einamųjų metų iššūkis – minint 300 m. K. Donelaičio jubiliejų, įgyvendinti naujus kompleksinius jo kūrybos tyrimus, išleisti naujus akademinis raštus, vykdyti sklaidą. Ilgalaikės programos rėmuose veikia K. Donelaičio tyrėjų grupė (vad. M. Vaicekuskas), 2013-2014 m. vykdomas LMT finansuojamas kompleksinis akademinis K. Donelaičio raštų ir monografijų leidybos, naujų archyvinių paieškų Vokietijoje projektas, įgyvendinti keli sklaidos projektai. LLTI kartu su UAB „Monetų namai“ finansuoja papildomas archyvinės paieškas Lenkijoje. Organizuojama tarptautinė konferencija 2014 m. gruodį. Būtinai archyvinės paieškos Rusijoje, reikalaujančios nemažo finansavimo. Per ateinantį laikotarpį svarbu išleisti fundamentalų ir kiek įmanoma išsamesnį K. Donelaičio raštų leidimą.

4. Tarp ilgalaikių LLTI tyrimų iki šiol per mažai išsiskyrė teoriniam ir metodologiniam atsinaujinimui skirta veikla (ji išsisklaidžiusi daugelyje tyrimų). Teorinius darbus būtina sukonzcentruoti, suaktyvinti ir vykdyti strategiškiau, kad būtų labiau įtvirtintos LLTI mokslininkų gilinamos kryptys – literatūros sociologija, šiuolaikinė hermeneutika, literatūros ir folkloro antropologija. Iš lyginamųjų tyrimų svarbu toliau plėtoti baltistiką (įtraukiant ir platesnio Baltijos regiono tyrimus). Programiškai sutelkus esamus tyrimus, institutas galėtų tapti ir kitakalbės Lietuvos literatūros tyrimų centru.

5. Naujų strateginių sprendimų labiausiai reikalauja tekstologijos, akademinis raštų, šaltinių leidybos padėtis. Šie daugiatomiai leidiniai lituanistikai ir valstybei būtini, tačiau poreikis jų tradicinei formai (knyga su dideliu tekstologiniu aparatu) tapo labai ribotas, išskyrus atskirus atvejus (pvz., Dainyno XXI tomas – partizanų dainos). Kyla būtinybė suderinti tradicinius raštus (leidžiamus nedideliu tiražu) ir e-knygos formą, kuri leistų pateikti teksto originalus, visiškai naujai modeliuoti tekstologinį aparatą, įvesti visatekstę paiešką ir kt. Tam būtina nauja instituto raštų ir šaltinių leidybos tekstologinė koncepcija.

6. Publikacijos užsienyje turi tapti nuolatine, stiprėjančia instituto veiklos dalimi. Būtina palaikyti jau esamus ir megzti naujus ryšius su užsienio akademinėmis leidyklomis bei žurnalų redakcijomis, kaupti anglakalbių publikacijų rengimo kompetencijas, inicijuoti naujus tarptautinius leidinius.

7. Šiems tikslams reikia stiprinti instituto Leidybos centro vadybą, užtikrinti sklandesnį leidybos projektų vykdymą, kiek įmanoma efektyvesnį leidinių platinimą.

8. Per praėjusį laikotarpį LLTI įgijo visiškai naują ES struktūrinių fondų projektų rengimo, vadybos ir vykdymo patirtį. Taip pat sėkmingai įveikė aukštojo mokslo reformos iškeltą projektinio finansavimo iššūkį (žr. išteklių ir finansinės būklės analizę). Tolesniam projektinės veiklos etapui reikia didinti instituto žmogiškuosius išteklius. Tam turėtų pasitarnauti nuo 2013 m. pamažu augantis bazinis finansavimas ir LLTI kaip mokslo vadybos centro patrauklumas išorės

tyrėjams. Reikia pasirengti būsimam 2014-2020 m. ES struktūrinės paramos etapui ir jame dalyvauti, kartu su galimais partneriais numatyti projektų prioritetus, toliau aktyviai dalyvauti nacionalinėse LMT programose. Taip pat siekti tolesnio dalyvavimo tarptautiniuose mokslo konsorciuose ir tinkluose, vykdančiuose HERA, COST ir kitų ES programų priemones.

9. LLTI kartu su kitais universitetais bei institutais turi toliau formuoti ir stiprinti bendradarbiavimo su užsienio baltistikos centrais tinklą, vykdyti mokslinius mainus, studentų ir dėstytojų seminarus, rengti bendras publikacijas. Tam šiuo metu vykdomas ES projektas kartu su VU ir VDU, kurio tąsa numatyta ir ateinančiu 5 metų laikotarpiu. Baltistikos centrų stiprinimas – strateginis uždavinys, siekiant Lietuvos humanitarinių mokslų ir kultūros sklaidos tarptautiniu mastu.

10. Svarbiausios tarptautinės instituto konferencijos turi būti ne vienkartiniai renginiai, bet formuoti kryptingą lituanistinių idėjų ir tarptautinių publikacijų sklaidą. Kartu su užsienio partneriais reikia kurti tarptautinių renginių ciklus, kurie baigtųsi prestižinėmis publikacijomis užsienio leidyklose (toks pavyzdys – Baltijos kraštų literatūrologų konferencijos, vykstančios kas dveji metai; jų teminiai rinkiniai jau turi būti siūlomi prestižinėms tarptautinėms leidykloms). 2013 m. įgyta tarptautinio ISFNR kongreso organizavimo patirtis turi būti naudojama toliau – reikia stiprinti Instituto dalyvavimą tarptautinėse mokslo asociacijose, organizuoti jų renginius.

11. Intensyviai vykdant LLTI tautosakos archyvo skaitmeninimą, iki šiol nėra pradėtas unikalios literatūros rakaštyno skaitmeninimas. Tai – vienas didžiausių 2013-2018 m. infrastruktūrinės plėtros uždavinių, kuriam būtina pasitelkti ES struktūrinių fondų paramą.

12. LLTI privalo toliau dalyvauti tobulinant lituanistinį švietimą mokyklose – kartu su mokytojais ekspertais rengti naujos kartos vadovėlius, metodines priemones, internetinius išteklius mokyklai, vykdyti mokytojų ir gabiausių mokinių edukacines programas.

13. Visuomenei ir mokyklai trūksta literatūros mokslo populiarinimo knygų – pvz., populiariai ir kartu intelektualiai pateiktų rašytojų biografijų, kompaktiškų kūrybos studijų. LLTI mokslininkai turėtų skelbti daugiau tekstų žiniasklaidoje, ypač literatūros ir kultūros kritikos. Deja, mokslo populiarinimo ir sklaidos produkcijos vertinimas išlieka labai nepalankus, institucijai nesuteikiama balų už sutartis su socialiniais-kultūriniais partneriais (ne su privataus verslo subjektais), tai neskatina šio pobūdžio darbų. Šiuo atžvilgiu reikėtų inicijuoti mokslo produkcijos vertinimo sistemos pataisas.

14. Reikia nuosekliai siekti užtikrinti darbo vietas jaunajai tyrėjų kartai, geriausiems LLTI doktorantams – tam jau doktorantūroje jie turi įgyti mokslo vadybos žinių, dalyvauti projektuose, kolektyviniuose ir taikomuosiuose mokslo darbuose. Dar labiau skatintinas doktorantų tarptautinis mobilumas, siekis įgyti akademinio rašymo įgūdžius užsienio kalba, tarptautinių publikacijų rengimas. Etnologijos doktorantūra turi atvesti į naujos tarpdalykinės etnologijos (ar kultūros antropologijos) tyrėjų grupės atsiradimą LLTI. Reikia skatinti jaunų tyrėjų atėjimą į tekstologijos, tarpukario ir XIX a. literatūros sritis.

15. Socialinei kultūrinei plėtrai suintensyvinti ir edukacinei veiklai reikalinga speciali ekspozicijų ir edukacijos erdvė. Nemenksta visuomenės susidomėjimas instituto veikla ir Vileišių rūmų istorija, gausėja moksleivių ir įvairių socialinių grupių ekskursijų, nuolat išskyla edukacinių užsiėmimų (pvz., seminarų mokytojams ir moksleiviams, literatūros pamokų institute) poreikis. Tam reikia sukurti šiuolaikišką ekspozicijų-edukacijos erdvę pastate prie gatvės, joje patraukliai

pristatyti Vileišių rūmus, saugomą unikalų paveldą ir dabartinius lituanistikos tyrimus.

16. Pagrindinis žmogiškojo potencialo stiprinimo uždavinys – finansiškai skatinti produktyviausius mokslininkus. Bendras instituto produktyvumas, projektinė ir leidybinė veikla didėja, ženkliai auga papildomų lėšų dalis, tačiau krizės metais sumažinus bazinį finansavimą, biudžetiniai atlyginimai lieka „išaldyti“. Tai mažina mokslininkų motyvaciją dirbti ilgalaikius fundamentinius darbus, skatina socialinio nesaugumo pojūtį. Išskyla nelengvas uždavinys kartu ir plėtoti ilgalaikius tyrimus, ir išlaikyti projektinės veiklos augimo tempą – rasti būdų skatinti geriausius mokslininkus net ir neturint didelių biudžetinių rezervų (pvz., labiau diferencijuojant bazinių atlyginimų koeficientus), peržiūrint darbo normatyvus, keliant valstybei klausimą dėl mokslininkų bazinių atlyginimų didinimo.

Parengė:

Mindaugas Kvietkauskas
Aušra Martišiūtė
Gintautė Žemaitytė
Jurgita Ūsaitytė